

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 13.12.2005
COM(2005) 658 Τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

σχετικά με την επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη

Πλαίσιο δράσης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη

Πλαίσιο δράσης

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Πλαίσιο δράσης.....	4
2.	Υλοποίηση της αλλαγής: εστίαση στα βασικά θέματα.....	6
2.1.	Κλιματικές αλλαγές και καθαρή ενέργεια	7
2.2.	Δημόσια υγεία	9
2.3.	Κοινωνικός αποκλεισμός, δημογραφία και μετανάστευση	10
2.4.	Διαχείριση των φυσικών πόρων.....	11
2.5.	Βιώσιμες μεταφορές.....	13
2.6.	Παγκόσμια φτώχεια και αναπτυξιακές προκλήσεις.....	14
3.	Επίτευξη αποτελεσμάτων.....	15
3.1.	Αποτελεσματικότερη εξασφάλιση συνέχειας	15
3.2.	Βελτίωση της νομοθεσίας	16
4.	Συμπεράσματα	19

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ Συμπεράσματα της Προεδρίας DOC 10255/05 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ 16 και 17 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005..... 20

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 ΣΤΟΧΟΙ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ – Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 23

1.	ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ.....	24
2.	ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΛΗΣ ΥΓΕΙΑΣ – ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	25
3.	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ.....	26
4.	ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.....	29
5.	ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	31

6.	ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	33
----	---	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2005: ΠΡΩΤΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ <i>ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ {COM(2005) 37}</i>	37
---	----

Επανεξέταση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη

Οι Ευρωπαίοι αποδίδουν αξία στην *ποιότητα ζωής*. Θέλουν να απολαμβάνουν την ευημερία, ένα καθαρό περιβάλλον, καλή υγεία, κοινωνική προστασία και ισότητα. Τα αγαθά αυτά τα επιδιώκουν όχι μόνο για τον εαυτό τους αλλά και για τα παιδιά και τα εγγόνια τους. Στο πλαίσιο ενός ταχέως μεταβαλλόμενου κόσμου – όπου ο ρυθμός των αλλαγών μπορεί να αποτελέσει σοβαρή πρόκληση ως προς την ικανότητα προσαρμογής της οικονομίας, του κοινωνικού ιστού και της φύσης – η Ευρώπη οφείλει να εκσυγχρονιστεί και να παραμείνει στην πρώτη γραμμή των αλλαγών. Η πρόκληση συνίσταται στη διατήρηση δυναμικής που να ενισχύει αμοιβαία την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ευημερία και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η πρόκληση αυτή, καθώς και η επιτακτική ανάγκη για αλλαγή, αναγνωρίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Gothenburg το 2001 με την έγκριση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη στην οποία προστέθηκε μια εξωτερική διάσταση το 2002 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης. Οι αρχές και οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης – οικονομική ευημερία, κοινωνική ισότητα, προστασία του περιβάλλοντος και διεθνείς ευθύνες – βεβαιώθηκαν εκ νέου από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο 2005 με την έγκριση των κατευθυντήριων αρχών της αειφόρου ανάπτυξης και κατείχαν κεντρική θέση στις συζητήσεις των Ευρωπαίων αρχηγών κρατών στο Hampton Court τον Οκτώβριο 2005.

Η Ευρώπη πραγματοποίησε καλή αρχή όσον αφορά την εφαρμογή των εν λόγω αρχών της αειφόρου ανάπτυξης. Αναλήφθηκαν σημαντικές πρωτοβουλίες με την ανανεωμένη διαδικασία της Λισσαβόνας στον κοινωνικό τομέα και στην επιδίωξη της προστασίας του περιβάλλοντος. Εντούτοις, οι ταχύρρυθμες αλλαγές επιβάλλουν την εντατικοποίηση των προσπάθειών για να διατηρηθεί η αειφόρος πορεία της Ευρώπης. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την ανανεωμένη δέσμευση για ανάπτυξη και θέσεις απασχόλησης, σε συνδυασμό με την αποφασιστικότητα να διατηρηθεί και να προστατευθεί η κοινωνική και φυσική κληρονομιά της Ευρώπης, να αξιοποιηθούν οι γνώσεις, να ενισχυθεί η καινοτομία, να αντιμετωπιστεί η ανάπτυξη πολιτικών με τρόπο ολοκληρωμένο και να παρασχεθούν χρηματοοικονομικά μέσα.

Οι κυβερνήσεις θα αποτελούν πάντα σημαντικό μέρος της λύσης, καθώς διαμορφώνουν το πλαίσιο στο οποίο οι πολίτες και οι επιχειρήσεις λαμβάνουν αποφάσεις. Όμως, η αειφόρος ανάπτυξη δεν μπορεί να περιοριστεί στις δυνατότητες δράσης των κυβερνήσεων. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και ιδίως οι επιχειρήσεις και οι πολίτες, πρέπει να εξουσιοδοτηθούν και να παροτρυνθούν να εξεύρουν νέους και καινοτόμους τρόπους για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και την αξιοποίηση των ευκαιριών. Η Ευρώπη δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε όλες αυτές τις προκλήσεις μόνη της και έχει δείξει ότι είναι αποφασισμένη να συνεργαστεί με διεθνείς εταίρους για τα παγκόσμια θέματα και με παγκόσμια προοπτική.

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Σύμφωνα με τη Συνθήκη, η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί το γενικό μακροπρόθεσμο στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2001, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χάραξε στρατηγική για την πορεία προς το στόχο αυτό. Έκτοτε, οι φιλοδοξίες έχουν μεταφραστεί σε πρωτοβουλίες πολιτικής οι οποίες, με τη σειρά τους, επιφέρουν απτά αποτελέσματα.

Το πλαίσιο δράσης έχει διαμορφωθεί. Από την οικονομική πλευρά, η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβόνας αποτελεί την κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη και τις θέσεις απασχόλησης. Θα βοηθήσει την ΕΕ να προσαρμοστεί στις προκλήσεις του παγκόσμιου ανταγωνισμού και της γήρανσης του πληθυσμού. Μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή οικονομία είναι απαραίτητη για την αειφόρο ανάπτυξη, της οποίας αποτελεί και μέρος· θα συμβάλει στη δημιουργία μέσων επένδυσης, για παράδειγμα σε ένα καθαρότερο περιβάλλον, σε μια καλύτερη εκπαίδευση και υγειονομική περίθαλψη και στην κοινωνική προστασία. Η πιο αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων και η μεγαλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη έχουν από την πλευρά τους εξαιρετική σημασία για την οικονομική μας επιτυχία.

Αναγνωρίζοντας τις συσχετίσεις αυτές, η ΕΕ αξιοποιεί τα αλληλοενισχυόμενα στοιχεία της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Η Επιτροπή πραγματοποιεί σήμερα αξιολογήσεις επιπτώσεων για όλες τις σημαντικές προτάσεις πολιτικής, προκειμένου να εκτιμήσει τη συμβολή τους στην αειφορία. Η μεταρρύθμιση της γεωργικής και της αλιευτικής πολιτικής, η ενίσχυση της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης, καθώς και ο εκσυγχρονισμός της πολιτικής για τη συνοχή αντικατοπτρίζουν τη δέσμευση αυτή για ολοκληρωμένη χάραξη πολιτικής. Η ΕΕ έχει διαμορφώσει ένα πλαίσιο πολιτικής για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται ένα φιλόδοξο σύστημα εμπορίας εκπομπών CO₂, προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις να μειώσουν τις εκπομπές τους με ελάχιστο κόστος.

Εγκρίθηκαν διάφορα οριζόντια και θεματικά σχέδια δράσης και στρατηγικές,¹ που συχνά συνοδεύονται από συγκεκριμένους στόχους και ορόσημα. Μεταξύ αυτών μπορούν να αναφερθούν οι κοινές δράσεις που πραγματοποιούνται σε πολυάριθμους τομείς με σκοπό, για παράδειγμα, να βελτιωθούν η ασφάλεια και η δημόσια υγεία, να ενισχυθούν η κοινωνική ενσωμάτωση και η συνοχή, να τεθεί τέρμα στην απώλεια της βιοποικιλότητας ή να βελτιωθεί η ποιότητα των εδαφών, του ύδατος και του αέρα. Τα κράτη μέλη, καθώς και οι τοπικές και περιφερειακές δημόσιες αρχές, έχουν επίσης λάβει συστηματικά μέτρα για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, την προετοιμασία για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της γήρανσης του πληθυσμού, τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου και τη βελτίωση της ποιότητας των τοπικών δημόσιων συγκοινωνιών, για παράδειγμα.²

Η παρούσα επανεξέταση λαμβάνει υπόψη τα επιτεύγματα αυτά και καθορίζει περαιτέρω συγκεκριμένες δράσεις για τα επόμενα έτη. Πρόκειται για το αποκορύφωμα μιας διαδικασίας επανεξέτασης που ξεκίνησε στις αρχές του 2005 και η οποία απαρτίζεται από τρία στενά συνδεδεμένα στοιχεία, τα οποία αποτελούν δέσμη:

- ανακοίνωση της Επιτροπής που εκδόθηκε το Φεβρουάριο 2005, στην οποία γίνεται απολογισμός της προόδου και προτείνονται οι πρώτες κατευθύνσεις,
- κατευθυντήριες αρχές που εγκρίθηκαν τον Ιούνιο 2005 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο,
- η παρούσα ανακοίνωση που επικεντρώνεται στην εφαρμογή και στις δράσεις.

¹ Στο παράρτημα II παρέχεται μια γενική εικόνα των διαφόρων στρατηγικών και σχεδίων δράσης της ΕΕ για την υποστήριξη της αειφόρου ανάπτυξης.

² Παραδείγματα της σημαντικής προόδου που συντελέστηκε παρατίθενται στην ανακοίνωση COM (2005) 37 της Επιτροπής του Φεβρουαρίου 2005. Βλέπε επίσης τη δημοσίευση της Eurostat για τους δείκτες της αειφόρου ανάπτυξης (Δεκέμβριος 2005).

Κατά την ανάπτυξη της ανωτέρω δέσμης, η Επιτροπή προέβη σε ευρείες διαβουλεύσεις ειδικότερα με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη, ΜΚΟ, τους πολίτες και τα ενδιαφερόμενα μέρη.³ Τα κύρια διδάγματα από το διάλογο αυτό είναι η ανάγκη στο πλαίσιο της ανανεωμένης στρατηγικής για ισχυρότερη εστίαση, σαφέστερη κατανομή των ευθυνών, μεγαλύτερο έλεγχο και ευρύτερη υποστήριξη, ισχυρότερη ενσωμάτωση της διεθνούς διάστασης και αποτελεσματικότερη εφαρμογή και παρακολούθηση.

Στόχος της παρούσας επανεξέτασης **δεν είναι η αντικατάσταση αλλά η περαιτέρω ανάπτυξη** της στρατηγικής για αειφόρο ανάπτυξη. Αναλαμβάνεται η δέσμευση να διασφαλιστεί ότι αξιοποιούνται οι συσχετίσεις μεταξύ των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών πολιτικής και αξιολογούνται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της αειφορίας. Η επανεξέταση:

- εντοπίζει βασικά θέματα στα οποία απαιτείται ισχυρότερη ώθηση κατά τα προσεχή έτη·
- υποδεικνύει να ενσωματωθεί στη χάραξη εσωτερικής πολιτικής η εξωτερική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης (π.χ. η χρήση των παγκόσμιων πόρων, οι ανησυχίες για τη διεθνή ανάπτυξη) και να αξιολογούνται πιο συστηματικά οι επιπτώσεις των επιλογών ευρωπαϊκής πολιτικής στην παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη·
- προτείνει τρόπους για την αξιολόγηση της προόδου και την τακτική επανεξέταση των προτεραιοτήτων, με σκοπό τη διευκόλυνση της μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ των στρατηγικών των κρατών μελών και της ΕΕ·
- συνιστά τη διενέργεια συνεχούς διαλόγου με τα πρόσωπα και τους φορείς – επιχειρηματίες, περιφερειακές και τοπικές αρχές, ΜΚΟ, ακαδημαϊκούς παράγοντες, οργανώσεις πολιτών – που δραστηριοποιούνται και έχουν αναλάβει δεσμεύσεις για να υπάρξουν αλλαγές.

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ: ΕΣΤΙΑΣΗ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η παρούσα επανεξέταση δίνει έμφαση σε ορισμένα βασικά θέματα για τα οποία απαιτείται να δοθεί ισχυρή ώθηση στο υψηλότερο πολιτικό επίπεδο, ώστε να αναλάβει ευθύνες το κοινό, να επισπευσθούν η λήψη αποφάσεων και η δράση σε όλα τα επίπεδα, να ενθαρρυνθεί ένας περισσότερο συλλογικός προβληματισμός και να επιταχυνθεί η αφομοίωση νέων και καλύτερων ιδεών. Αναγνωρίζει την ανάγκη να ελέγχεται η πρόοδος τακτικά και διατυπώνει προτάσεις ως προς τον τρόπο διενέργειας του εν λόγω ελέγχου.

Στο πλαίσιο της επίλυσης συγκεκριμένων προβλημάτων, πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένοι διατομεακοί παράγοντες. Οι τάσεις είναι αλληλένδετες και ως εκ τούτου είναι αναγκαίο να συνεχιστεί η εξέταση των τομεακών πολιτικών συνολικά, σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο. Η καταπολέμηση των *κλιματικών αλλαγών*, για παράδειγμα, έχει πολλές πλευρές, δεδομένου ότι τόσο η πολιτική ενέργειας όσο και η πολιτική μεταφορών διαδραματίζουν βασικό ρόλο για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Οι κλιματικές αλλαγές έχουν κοινωνικές επιπτώσεις, για παράδειγμα, επειδή τα ακραία κλιματικά φαινόμενα, όπως οι πλημμύρες και η ξηρασία, συχνά πλήττουν δυσανάλογα τις πλέον ευάλωτες περιοχές και ομάδες πληθυσμού.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής το Φεβρουάριο 2005 COM (2005) 37. Η Επιτροπή έλαβε περισσότερες από 1100 απαντήσεις κατά τις διαβουλεύσεις.

Η Ευρώπη αξιοποιεί ήδη τις θετικές συσχετίσεις μεταξύ των τομέων πολιτικής. Η δράση για την αιεφόρο ενεργεια πρέπει να αποβλέπει στην ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, στη μείωση των αλλαγών του κλίματος και της ρύπανσης του αέρα σε τοπικό επίπεδο, στη μείωση της φτώχειας και τη βελτίωση της ασφάλειας, προωθώντας συγχρόνως την αγροτική και τοπική ανάπτυξη. Υπάρχουν, ωστόσο, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Ορισμένες πολιτικές συνεπάγονται κόστος προσαρμογής και πρέπει να βελτιστοποιηθεί η ισορροπία μεταξύ πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων.

Για να είναι αποτελεσματικές, οι απαντήσεις απαιτούν διεθνή συνεργασία και αλληλεγγύη. Η ΕΕ έχει αναλάβει δέσμευση για τη μείωση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες και συνεργάζεται στενά με τα Ηνωμένα Έθνη για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας. Συμμετέχει σε διάφορες πολυμερείς προσπάθειες, παραδείγματος χάριν, στη συνεργασία με τρίτα μέρη για την υλοποίηση των δεσμεύσεων σχετικά με τη βιοποικιλότητα, τα αλιευτικά αποθέματα, την ενεργεια και το νερό, οι οποίες συμφωνήθηκαν στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη, καθώς και για την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών. Η ΕΕ θα ασκήσει επιρροή ώστε περισσότερες χώρες να υιοθετήσουν ένα φιλόδοξο πρόγραμμα για την αιεφόρο ανάπτυξη. Επίσης, θα χρησιμοποιήσει τα δικά της μέσα, όπως οι εμπορικές συμφωνίες και οι συμφωνίες συνεργασίας, για να ευνοήσει την αλλαγή και θα ενσωματώσει την εξωτερική διάσταση στη χάραξη των εσωτερικών πολιτικών της.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη είναι ανάγκη να εξακολουθήσουν να επενδύουν στην έρευνα και την τεχνολογία για την εξεύρεση νέων τρόπων παραγωγής και κατανάλωσης, αποδοτικών από πλευράς κόστους και πόρων. Με την επιστράτευση των νέων τεχνολογιών – εργαλεία ΤΠ και επικοινωνίας, παραγωγή εναλλακτικής ενεργειας, προϊόντα και διαδικασίες με χαμηλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, νέα καύσιμα και τεχνολογίες μεταφορών – η Ευρώπη μπορεί να πραγματοποιήσει άλμα όσον αφορά την αποδοτικότητα των πόρων, η οποία μπορεί να προσδώσει στην ανάπτυξη τα πλεονεκτήματα της αιεφορίας.

Η εκπαίδευση διαδραματίζει βασικό ρόλο για τη διευκόλυνση των αλλαγών που απαιτούνται για την αιεφόρο ανάπτυξη. Εξασφαλίζει ότι οι πολίτες διαθέτουν τις δεξιότητες για να προσαρμοστούν στις παγκόσμιες αλλαγές, ότι οι γνώσεις διαδίδονται και ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη αναλαμβάνουν δέσμευση για την αλλαγή.

2.1. Κλιματικές αλλαγές και καθαρή ενεργεια

Η αλλαγή του κλίματος είναι γεγονός. Το φαινόμενο αυτό δεν μπορεί να εμποδιστεί, αλλά μπορεί να περιοριστεί σε αποδεκτά επίπεδα ενώ παράλληλα είναι δυνατό να μετριαστούν σημαντικά οι αρνητικές επιπτώσεις του. Πρόκειται για ένα παγκόσμιο πρόβλημα το οποίο απαιτεί παγκόσμιες λύσεις. Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, όχι μόνο στην ΕΕ αλλά και σε κάθε άλλη χώρα που συμβάλλει σημαντικά στις εκπομπές και στις αναδυόμενες οικονομίες. Επίσης είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί η ΕΕ στην αλλαγή του κλίματος και ιδίως να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να προσαρμοστούν και αυτές.

Οι αναγκαίες αλλαγές θα πλήξουν ορισμένες ομάδες, τομείς ή χώρες περισσότερο από άλλους. Επομένως, είναι σημαντικό να αναπτυχθούν μηχανισμοί για την παροχή βοήθειας σε όσους πλήττονται σοβαρότερα και για την παρότρυνση των διεθνών εταίρων να εφαρμόσουν δραστήριες πολιτικές για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

Η μείωση των κλιματικών αλλαγών προσφέρει σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές ευκαιρίες και θα συμβάλει στη μείωση άλλων τάσεων που είναι αντίθετες προς την αιεφορία.

Η αλλαγή των συνηθειών μας όσον αφορά τη χρησιμοποίηση της ενέργειας θα μπορούσε, για παράδειγμα, να επιτρέψει στην ΕΕ να εξοικονομήσει κατά τρόπο αποδοτικό από πλευράς κόστους τουλάχιστον το 20% της σημερινής κατανάλωσης ενέργειας, δηλαδή ποσότητα ίση με την κατανάλωση της Γερμανίας και της Φινλανδίας μαζί. Η ΕΕ διαθέτει πολλές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως ο άνεμος, ο ήλιος, η βιομάζα, τα κύματα, τα ύδατα και η γεωθερμία, καθώς και τις τεχνολογίες για να τις αξιοποιήσει προκειμένου να καλύψει πολύ μεγαλύτερο μέρος της ζήτησής της για θερμότητα, ηλεκτρική ενέργεια και καύσιμα.

Η πείρα δείχνει ότι, πέρα από τα εμφανή οικονομικά οφέλη, τα μέτρα για τη μείωση των κλιματικών αλλαγών και την αξιοποίηση του δυναμικού της ΕΕ για αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έχουν πολλές άλλες θετικές συνέπειες, όπως η αύξηση της ασφάλειας εφοδιασμού, η μείωση των εκπομπών άλλων ρύπων, η τοπική ανάπτυξη και η ποιότητα της απασχόλησης. Εξάλλου, τα εν λόγω μέτρα επιτρέπουν στην ΕΕ να διατηρήσει την ηγετική της θέση στις καινοτόμες τεχνολογίες, σε μια εποχή όπου αναπτύσσεται έντονος ανταγωνισμός στους σχετικούς τομείς. Επιπλέον, η ΕΕ βρίσκεται σε καλή θέση για να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες στον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης, χρησιμοποιώντας τις λιγότερο ρυπογόνους τεχνολογίες, για παράδειγμα μέσω του Μηχανισμού Καθαρής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου του Κιότο, που καθιστά δυνατή τη μεταφορά των εν λόγω τεχνολογιών στις αναπτυσσόμενες χώρες. Δυνατότητες υπάρχουν. Πρέπει όμως να αξιοποιηθούν.

Βασικές δράσεις:

- Η ΕΕ θα επιδιώξει την ανάληψη δεσμεύσεων για τη συνέχιση της μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και μετά τη λήξη των υφιστάμενων δεσμεύσεων το 2012. Για το σκοπό αυτό θα καταρτίσει προτάσεις και θα επιχειρήσει να συνάψει ευρύτερες διεθνείς συμφωνίες, που να καλύπτουν όλα τα αέρια θερμοκηπίου και όλους τους τομείς, να ενθαρρύνουν την καινοτομία και να συμπεριλαμβάνουν μέτρα προσαρμογής. Το σύστημα της ΕΕ για την εμπορία των εκπομπών θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως παράδειγμα για μια διεθνή αγορά άνθρακα.
- Η ΕΕ θα αναπτύξει τις μελλοντικές πολιτικές της σχετικά με το κλίμα στο πλαίσιο του δεύτερου σταδίου του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Αλλαγή του Κλίματος, σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να καταρτίσει νέες δράσεις για τη συστηματική αξιοποίηση αποδοτικών από πλευράς κόστους επιλογών, στους τομείς των αυτοκινήτων, της αεροπορίας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και προσαρμογής για παράδειγμα. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα επανεξετάσουν το Σύστημα Εμπορίας Εκπομπών της ΕΕ με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξή του και την ενδεχόμενη επέκτασή του σε άλλα αέρια θερμοκηπίου και σε άλλους τομείς, όπως η αεροπορία.
- Στην άτυπη σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στο Hampton Court το Οκτώβριο 2005, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συμφώνησαν να ζητήσουν από την Επιτροπή να αναπτύξει μια αναζωογονημένη αειφόρο, ασφαλή και ανταγωνιστική ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική. Η Επιτροπή αναπτύσσει σημαντικές πρωτοβουλίες για τη βιομάζα⁴ και τα βιοκαύσιμα το 2006. Εξάλλου, θα αρχίσει δημόσια συζήτηση το 2006 σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για την ανανεώσιμη ενέργεια έως το 2020, η οποία θα καλύπτει και το σχετικό μερίδιο των διαφόρων ενεργειών από ανανεώσιμες πηγές. Με τον τρόπο αυτό θα τεθεί για όλους τους σχετικούς παράγοντες ένας σαφής στόχος που να παρέχει τη

⁴ COM (2005) 628.

ζητούμενη από τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές βεβαιότητα. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να προωθεί τη χρήση της ανανεώσιμης ενέργειας σε παγκόσμια κλίμακα.

- Η Επιτροπή θα προτείνει ένα σχέδιο δράσης για την ενεργειακή απόδοση με στόχο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της εκτιμώμενης στο 20% εξοικονόμησης, κατά τρόπο αποδοτικό από πλευράς κόστους. Είναι ανάγκη να καταβληθούν έντονες προσπάθειες για την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια, που να υπερβαίνουν τις απαιτήσεις της σημερινής νομοθεσίας σχετικά με την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, ιδίως για να βοηθηθούν τα νοικοκυριά. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη μέσω των διαρθρωτικών ταμείων για την επίτευξη των στόχων ενεργειακής απόδοσης, και ιδίως με τα κράτη μέλη που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο δυναμικό για βελτίωση.

2.2. Δημόσια υγεία

Το ζήτημα της υγείας τίθεται σε παγκόσμια κλίμακα. Οι ασθένειες εξαπλώνονται ταχύτατα από ήπειρο σε ήπειρο. Η Ευρώπη είναι ανάγκη να αυξήσει την ικανότητά της να καταπολεμά τις διασυννοριακές απειλές για την υγεία. Οι προσπάθειες που καταβάλλει η Ευρώπη πρέπει να συνοδεύονται από αποτελεσματικές δράσεις στις γειτονικές χώρες και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η καταπολέμηση των απειλών για την υγεία απαιτεί ταχεία και αποτελεσματική αντιμετώπιση, λειτουργούντα συστήματα υγείας, καθώς και επαρκείς ικανότητες από πλευράς διαχείρισης, τεχνολογίας και υποδομών. Η αδυναμία αντίδρασης ενός και μόνο κράτους μέλους επαρκεί για να εκτεθεί το σύνολο της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η γεφύρωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας σε ολόκληρη την ΕΕ έχει καίρια σημασία.

Επίσης, η ΕΕ οφείλει να υποστηρίξει τις διεθνείς προσπάθειες για τη βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης. Σήμερα, 40 εκατομμύρια άνθρωποι ανά τον κόσμο έχουν προσβληθεί από HIV/AIDS. 24 εκατομμύρια άνθρωποι απεβίωσαν, εκ των οποίων τα 5 εκατομμύρια ήταν παιδιά. Η ελονοσία προκαλεί περισσότερους από 1 εκατομμύριο θανάτους ανθρώπων κάθε χρόνο, κυρίως παιδιά στην Αφρική νοτίως της Σαχάρας. Ο πολλαπλασιασμός ανθεκτικών στην αντιβίωση βακτηρίων εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό πρόβλημα.

Η προαγωγή της υγείας και η πρόληψη των ασθενειών (αφού ληφθούν υπόψη οι καθοριστικοί παράγοντες της υγείας στο κατάλληλο επίπεδο) θα μειώσουν την οικονομική και κοινωνική επιβάρυνση των ασθενειών μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, η καλύτερη γνώση των επιπτώσεων των ρύπων στην υγεία θα διευκολύνει τη βελτίωση των μέτρων πρόληψης και σχεδιασμού.

Βασικές δράσεις:

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει:

- να βελτιώσουν τα σχέδια δράσης τους για την αντιμετώπιση των απειλών για την υγεία (προετοιμασία για μια ενδεχόμενη πανδημία, λαμβανομένων υπόψη των κατευθυντήριων γραμμών που αναθεωρήθηκαν πρόσφατα για την ετοιμότητα σε περίπτωση πανδημίας γρίπης)·
- να συμφωνήσουν και να εφαρμόσουν μια κοινοτική στρατηγική για την αντιμετώπιση του HIV/AIDS, η οποία θα συμπεριλαμβάνει τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της επιτήρησης και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Όσον αφορά τις τρίτες χώρες απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου να εφαρμοστεί το υφιστάμενο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση του HIV/AIDS, της φυματίωσης και της ελονοσίας·

- να συντονίσουν την έρευνα όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των περιβαλλοντικών ρύπων, την έκθεση σε αυτούς και τις επιπτώσεις στην υγεία, καθώς και για τον καθορισμό του καλύτερου τρόπου πρόληψής τους.

2.3. Κοινωνικός αποκλεισμός, δημογραφία και μετανάστευση

Η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ δεν περιορίζεται στην αύξηση των χαμηλών εισοδημάτων. Αφορά επίσης την προώθηση της πρόσβασης στην απασχόληση, στη στέγη, στην κινητικότητα, στην υγειονομική περίθαλψη, στις υπηρεσίες της επικοινωνίας και των πληροφοριών και, πρωτίστως, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού της ΕΕ (15%) απειλείται από τη φτώχεια. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η φτώχεια των παιδιών. Όπως συζητήθηκε κατά την άτυπη σύνοδο των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων στο Hampton Court, πρέπει να δοθεί επείγοντως προσοχή στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Πέρα από τις οικονομικές δυσκολίες, η ΕΕ αντιμετωπίζει και σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις λόγω της **γήρανσης της κοινωνίας της**. Η γήρανση του πληθυσμού θα επιταχυνθεί μέχρι το 2040, γεγονός το οποίο, σε συνδυασμό με την πτώση της γεννητικότητας, θα προκαλέσει συρρίκνωση του εργαζόμενου πληθυσμού. Πράγματι, η υπογεννητικότητα και η άνοδος του προσδόκιμου ζωής ενδέχεται να έχουν ως συνέπεια, το 2050, σε κάθε ηλικιωμένο να αντιστοιχούν δύο άτομα σε ηλικία εργασίας, σε σύγκριση με τέσσερα άτομα σήμερα. Οι τάσεις αυτές ενδέχεται επίσης να μειώσουν τους ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι κυβερνήσεις οφείλουν να προετοιμάσουν την οικονομία και την κοινωνία της Ευρώπης για τη γήρανση σημαντικής μερίδας των κοινωνιών μας. Η τόνωση της παραγωγικότητας και της συμμετοχής στην απασχόληση, ιδίως εκείνη των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας και των γυναικών, είναι αναγκαία προκειμένου να διατηρηθεί η ικανότητά μας για αειφόρο οικονομική ανάπτυξη. Καίρια σημασία έχουν ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας της Ευρώπης, κυρίως στους τομείς των συντάξεων και της παροχής μακροπρόθεσμης φροντίδας, καθώς και η προαγωγή της ενεργού και υγιούς γήρανσης. Υπάρχει ανάγκη για πιο φιλικές προς την οικογένεια πολιτικές. Ουσιώδη σημασία έχει η αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων, συμπεριλαμβανομένης της θετικής ένταξης των μεταναστών και της οικογένειάς τους. Τονίζεται επίσης η ανάγκη για περισσότερη και καλύτερη επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο με προοπτική κύκλου ζωής για τη διατήρηση της απασχολησιμότητας των εργαζομένων. Για το σκοπό αυτό είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αποτελεσματικές στρατηγικές διά βίου μάθησης.

Βασικές δράσεις:

- Σε συνέχεια των συζητήσεων των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων που πραγματοποιήθηκαν στο Hampton Court τον Οκτώβριο 2005, η Επιτροπή θα υποβάλει ανακοίνωση στις αρχές 2006, στην οποία θα εξετάζονται τρόποι με τους οποίους μπορεί η ΕΕ να βοηθήσει τα κράτη μέλη να ανταποκριθούν στις δημογραφικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της προαγωγής στρατηγικών δραστηριότητας γήρανσης, της ένταξης των μεταναστών και καλύτερων συνθηκών για την οικογένειά τους. Η Επιτροπή θα προβεί σε διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους για να διερευνήσει αν είναι σκόπιμο να προταθούν νέες πρωτοβουλίες για τη στήριξη της συμφιλίωσης της εργασίας με την ιδιωτική ζωή.

- Η Επιτροπή προτείνει να υπάρξει ένα ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το 2006 θα υποβληθεί ένας χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, με σκοπό τη συμβολή στην επίτευξη της ισότητας των φύλων και στην αντιμετώπιση της δημογραφικής πρόκλησης για την ΕΕ. Η ΕΕ στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών να εκσυγχρονίσουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας με σκοπό τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους.
- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της είναι σκόπιμο να εξακολουθήσουν να αναπτύσσουν κοινοτικές πολιτικές για τη νόμιμη μετανάστευση, την ενίσχυση της ένταξης στην κοινωνία των μεταναστών και της οικογένειάς τους και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Η Επιτροπή πρότεινε να στηρίζει τα μέτρα των κρατών μελών για την ένταξη μέσω ενός ευρωπαϊκού ταμείου για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών για την περίοδο 2007-2013. Εξέδωσε σχέδιο πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση, το οποίο περιλαμβάνει και διαδικασίες αποδοχής. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προτείνει ένα κοινό πλαίσιο πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης το 2006.

2.4. Διαχείριση των φυσικών πόρων

Στηριζόμαστε σε σημαντικό βαθμό στις ροές φυσικών πόρων για τις πρώτες ύλες, τα τρόφιμα, την ενέργεια και τα εδάφη, καθώς και στις φυσικές διεργασίες για την «απορρόφηση» των όλο και περισσότερων αποβλήτων που παράγει ο αυξανόμενος ανθρώπινος πληθυσμός, ο οποίος ανέρχεται σήμερα σε 6 δισεκατομμύρια περίπου. Από την έρευνα που πραγματοποίησε ο ΟΗΕ το 2005 με θέμα την αξιολόγηση του οικοσυστήματος επ' ευκαιρία της χιλιετίας (Millennium Ecosystem Assessment) συνάγεται ότι τα δύο τρίτα των υπηρεσιών του οικοσυστήματος, από τις οποίες εξαρτώνται οι άνθρωποι, σημειώνουν καθοδική τάση. Οι απαιτήσεις της Ευρώπης έναντι του πλανήτη έχουν αυξηθεί κατά σχεδόν 70% από τις αρχές της δεκαετίας του 1960. Εκτιμάται ότι οι Ευρωπαίοι χρησιμοποιούν 4,9 εκτάρια παραγωγικής γης ανά άτομο κατά μέσο όρο για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του τρόπου ζωής τους (σε σύγκριση με 9,5 για τις ΗΠΑ και 1,5 για την Κίνα), ενώ ο παγκόσμιος μέσος όρος είναι 1,8 εκτάριο.

Ορισμένοι τρόποι χρήσης της γης και των θαλασσών έχουν οδηγήσει στην αύξηση της κυκλοφοριακής συμφόρησης, της χρήσης ενέργειας και της ρύπανσης, στην αύξηση του κινδύνου από πλημμύρες και στην υποβάθμιση του φυσικού τοπίου, των οικοτόπων και της βιοποικιλότητας.⁵ Τα παγκόσμια πρότυπα χρήσης της ενέργειας προκαλούν ανησυχίες διότι μειώνουν την αναγεννητική ικανότητα της γης και τις υπηρεσίες που παρέχει η φύση. Η απώλεια της βιοποικιλότητας, που οφείλεται εν μέρει στην αλλαγή του κλίματος, έχει οικονομικές συνέπειες, μέχρι και στον τομέα του τουρισμού και σε τομείς όπως η γεωργία, που εξαρτώνται από τις υπηρεσίες του οικοσυστήματος (επικονίαση, ευφορία του εδάφους, διαθεσιμότητα και ποιότητα του νερού) ή σε άλλους τομείς που χρησιμοποιούν τις βιολογικές πληροφορίες ως πηγή καινοτομίας.

Αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο στην εξεύρεση καινοτόμων λύσεων για την καλύτερη διαχείριση των πόρων, η ΕΕ μπορεί να προαγάγει μια αποδοτικότερη από πλευράς πόρων

⁵ Η έκθεση 2005 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για την κατάσταση του περιβάλλοντος αναγνωρίζει ότι κατά τα 30 τελευταία έτη έχει πραγματοποιηθεί σημαντική πρόοδος. Εντούτοις, η κατάσταση του περιβάλλοντος παραμένει από πολλές πλευρές αντίθετη προς την αειφόρο ανάπτυξη. Το πρόβλημα αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσω της αποτελεσματικότερης ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών ζητημάτων σε άλλους τομείς πολιτικής.

οικονομία και να αποτελέσει παγκόσμιο ηγέτη στις οικολογικά αποδοτικές τεχνολογίες. Συνειδητοποιείται όλο και περισσότερο, και όχι μόνο από τις επιχειρήσεις, το εύρος των ευκαιριών που μπορεί να προσφέρει η επένδυση στην «οικο-καινοτομία». Η αγορά για αειφόρα προϊόντα και διεργασίες θα πρέπει να διευρυνθεί για να ανταποκριθεί στη ζήτηση μιας ταχέως επεκτεινόμενης παγκόσμιας «μεσαίας» τάξης για καταναλωτικά αγαθά και υπηρεσίες που να συνάδουν με την ποιότητα του περιβάλλοντος. Μια συντονισμένη προσέγγιση, η οποία θα ενθαρρύνει την ανάγκη στροφής προς περισσότερο αειφόρους τρόπους παραγωγής και κατανάλωσης, θα παράσχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην Ευρώπη.

Οι κυβερνήσεις δύνανται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση της επιτυχίας, παρέχοντας ένα προβλέψιμο και μακροπρόθεσμο κανονιστικό πλαίσιο το οποίο θα ανταμείβει την οικο-καινοτομία για τη στήριξη των επιχειρήσεων που επιδιώκουν σήμερα να αναπτύξουν αειφόρους δραστηριότητες. Οι δημόσιες αρχές έχουν την αγοραστική δύναμη να δώσουν ώθηση στην αλλαγή. Στην ΕΕ, για παράδειγμα, οι δημόσιοι φορείς (όπως οι τοπικές αρχές, τα σχολεία, τα νοσοκομεία) προμηθεύονται προϊόντα και υπηρεσίες για ποσό ύψους 1600 δις ευρώ, ήτοι το 16% του ΑΕγχΠ μας. Η δυνατότητα αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε να δημιουργηθεί η κρίσιμη μάζα που είναι αναγκαία για την εμπορική επιτυχία των αειφόρων τεχνολογιών.

Βασικές δράσεις:

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει, σε συνεργασία με την Επιτροπή, να ανταλλάξουν εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές για τη μετατόπιση της φορολόγησης από την εργασία στην κατανάλωση και/ή τη ρύπανση, κατά τρόπο που να μην επηρεάζει τα έσοδα, προκειμένου να συμβάλουν στους κοινοτικούς στόχους σχετικά με την αύξηση της απασχόλησης και την προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν πιο αποτελεσματικά τη σημαντική εξουσία τους στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ώστε να υποστηρίξουν την υιοθέτηση καινοτόμων, ενεργειακά πιο αποδοτικών και πιο καθαρών τεχνολογιών. Η Επιτροπή θα προτείνει μια οδηγία σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις για την προμήθεια «πράσινων» οχημάτων.
- Η ΕΕ θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη για την προαγωγή της οικο-καινοτομίας και την ανάπτυξη της αγοράς των οικολογικών τεχνολογιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν το χάρτη πορεία τους σχετικά με τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες. Στο πλαίσιο του 7ου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα, η ΕΕ θα χορηγήσει χρηματοδότηση για να ενθαρρύνει την ανάληψη δράσεων και να τονώσει την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη σε βασικούς τομείς, όπως, μεταξύ άλλων, το υδρογόνο και οι κυψέλες καυσίμου.
- Η Επιτροπή θα εκπονήσει σχέδιο δράσης για την προαγωγή της αειφόρου παραγωγής και κατανάλωσης, στηριζόμενη σε εξελισσόμενες πρωτοβουλίες και υφιστάμενα μέσα, όπως οι πολιτικές στον τομέα των πόρων και των αποβλήτων, η ολοκληρωμένη πολιτική για τα προϊόντα και τα πρότυπα, τα σχέδια περιβαλλοντικής διαχείρισης και οι πολιτικές σε θέματα καινοτομίας και τεχνολογίας, προκειμένου να ενισχύσει τον αντίκτυπό τους, να γεφυρώσει τυχόν κενά και να εξασφαλίσει τη συμβολή τους σε παγκόσμιες πρωτοβουλίες.
- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν επαρκή μέσα χρηματοδότησης και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 και να ενσωματώσουν καλύτερα τα θέματα βιοποικιλότητας στις εσωτερικές και εξωτερικές

πολιτικές, ώστε να τεθεί τέρμα στην απώλεια της βιοποικιλότητας.

2.5. Βιώσιμες μεταφορές

Η ύπαρξη προσιτών μεταφορών ωφελεί τους πάντες. Ωστόσο, συνοδεύεται από μειονεκτήματα, όπως η κυκλοφοριακή συμφόρηση, οι επιπτώσεις στην υγεία και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Η ζήτηση μεταφορών αυξάνεται παράλληλα με την οικονομική ανάπτυξη. Παρά τη σημαντική βελτίωση των επιδόσεων των οχημάτων, μια υψηλή ανάπτυξη συνεπάγεται την αύξηση των αρνητικών επιπτώσεων, με αποτέλεσμα οι σημερινές τάσεις να είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη.

Τα οφέλη της κινητικότητας μπορούν να παρασχεθούν με πολύ μικρότερες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Για το σκοπό αυτό μπορεί να μειωθεί η ανάγκη μεταφορών (π.χ. με μεταβολή της χρήσης του εδάφους, προώθηση της τηλεργασίας και της τηλεδιάσκεψης), να γίνει καλύτερη χρήση των υποδομών και των οχημάτων, να αλλάξουν τα μέσα μεταφοράς, π.χ. με τη χρησιμοποίηση του σιδηροδρόμου αντί για τις οδικές μεταφορές, του ποδηλάτου ή του περπατήματος για τις σύντομες αποστάσεις, να αναπτυχθούν οι δημόσιες συγκοινωνίες, να χρησιμοποιηθούν πιο καθαρά οχήματα και να αναπτυχθούν εναλλακτικές λύσεις, όπως τα βιοκαύσιμα και τα οχήματα υδρογόνου, αντί για πετρέλαιο.

Οι πιο βιώσιμες μεταφορές παρέχουν πολυάριθμα και σημαντικά οφέλη: επίλυση των προβλημάτων συμφόρησης και, ως εκ τούτου, μείωση του κόστους για τις επιχειρήσεις, εξοικονόμηση χρόνου και βελτίωση της πρόσβασης προς όφελος της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, μείωση των κλιματικών αλλαγών και των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα, αύξηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού μέσω της μείωσης της εξάρτησης από το πετρέλαιο, βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος και μείωση των επιπτώσεων στην υγεία, ιδίως στις αστικές περιοχές.

Βασικές δράσεις:

- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να φροντίσουν να καταστήσουν πιο ελκυστικές τις εναλλακτικές λύσεις στις οδικές μεταφορές για τη μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών, κυρίως μέσω της ανάπτυξης των διευρωπαϊκών δικτύων και των διατροπικών συνδέσεων για τις μεταφορές εμπορευμάτων, ώστε να διευκολυνθεί η μετακίνηση των εμπορευμάτων μεταξύ οδικών μεταφορών, σιδηροδρόμου και πλωτών οδών. Το θέμα αυτό θα αποτελέσει αντικείμενο σημαντικής πολιτικής συζήτησης κατά το δεύτερο ήμισυ του 2006.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εξετάζει τη χρήση της τιμολόγησης των υποδομών στην ΕΕ, εμπνεόμενη από επιτυχή τοπικά συστήματα αστικών διοδίων, την τιμολόγηση των υποδομών για τα φορτηγά σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και τις νέες δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες στους τομείς των δορυφόρων, των πληροφοριών και της επικοινωνίας.
- Η Επιτροπή θα προτείνει μια δέσμη μέτρων για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των αυτοκινήτων μέσω της προώθησης καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών οχημάτων, στα οποία θα συμπεριλαμβάνεται και μια οδηγία σχετικά με δημόσιες συμβάσεις για την προμήθεια τέτοιων οχημάτων, νέα πρότυπα για τα οχήματα και την αύξηση των βιοκαυσίμων. Η Επιτροπή έχει ήδη προτείνει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη ένα σύστημα διαφοροποιημένων φόρων επί των επιβατικών οχημάτων ανάλογα με τις εκπομπές CO₂.

2.6. Παγκόσμια φτώχεια και αναπτυξιακές προκλήσεις

Οι απειλές που δέχεται η αιφόρος ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο είναι αλληλένδετες. Η φτώχεια, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και οι συγκρούσεις αλλοτροφοδοτούνται. Πάνω από 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι ζουν με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα και 2,7 δισεκατομμύρια με λιγότερο από δύο δολάρια την ημέρα. 2,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι (ήτοι περισσότερο από το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού) δεν διαθέτουν βασικές υπηρεσίες αποχέτευσης και πάνω από 1 δισεκατομμύριο εξακολουθούν να χρησιμοποιούν ανθυγιεινές πηγές πόσιμου νερού. Η φτώχεια και η ανισότητα δεν είναι απλώς άδικες, αλλά συνιστούν και απειλή για την παγκόσμια ανάπτυξη, τη μακροπρόθεσμη ευημερία, την ειρήνη και την ασφάλεια. Παγκοσμιοποίηση σημαίνει ότι η συλλογική ευημερία και ασφάλεια συμβαδίζουν με την επιτυχή καταπολέμηση της φτώχειας.

Απαιτείται ανάληψη δράσης σε όλα τα επίπεδα: η ΕΕ πρέπει να ενεργήσει σε διμερές και πολυμερές επίπεδο και κατά τρόπο ολοκληρωμένο. Η ΕΕ επανέλαβε τη δέσμευσή της για την παγκόσμια αιφόρο ανάπτυξη στην Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ το Σεπτέμβριο 2005, με την εφαρμογή των δράσεων που προέβλεψε η Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αιφόρο Ανάπτυξη, την επιδίωξη της επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας και της συνέχισης του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τις παγκόσμιες προκλήσεις, η ΕΕ οφείλει να διασφαλίσει ότι οι εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της αλληλοσυμπληρώνονται αποτελεσματικά για την επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων.

Η ΕΕ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των διεθνών προσπάθειών για την εξάλειψη της φτώχειας. Χορηγεί περισσότερο από το ήμισυ της παγκόσμιας βοήθειας και έχει δεσμευθεί να αυξήσει περαιτέρω τη βοήθεια αυτή, από πλευράς ποιότητας και ποσότητας. Ενέκρινε πρόσφατα μια «ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανάπτυξη», η οποία καθορίζει ένα κοινό όραμα και κοινά μέσα για την ανάπτυξη.

Βασικές δράσεις:

- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να αυξήσουν τον όγκο της βοήθειάς τους στο 0,7% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) έως το 2015 και να επιτύχουν τον ενδιάμεσο στόχο του 0,56% το 2010, με επιμέρους στόχους το 0,51% για την ΕΕ-15 και το 0,17% για την ΕΕ-10.
- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα, τη συνοχή και την ποιότητα των πολιτικών βοήθειας για την περίοδο 2005 – 2010 χάρη στον καλύτερο συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών, στην ανάπτυξη κοινού πλαισίου προγραμματισμού της ΕΕ, στη μεγαλύτερη προσφυγή σε κοινές δράσεις και στη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων, καθώς και στην ενίσχυση της συνοχής μεταξύ των αναπτυξιακών και των λοιπών πολιτικών. Θα πρέπει να βελτιώσουν την ποιότητα της βοήθειας μέσω της αποτελεσματικής δημοσιονομικής στήριξης, της μείωσης του χρέους και της αποδέσμευσης της βοήθειας.
- Η ΕΕ θα συνηγορήσει υπέρ της βελτίωσης της διεθνούς περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, μεταξύ άλλων μέσω της δημιουργίας ενός οργανισμού περιβάλλοντος του ΟΗΕ και της ενίσχυσης των πολυμερών συμφωνιών στον τομέα του περιβάλλοντος. Θα πολλαπλασιάσει τις προσπάθειες που καταβάλλει ώστε να διασφαλιστεί ότι το διεθνές εμπόριο χρησιμοποιείται ως μέσο για την επίτευξη πραγματικής παγκόσμιας αιφόρου ανάπτυξης, τόσο από κοινωνικοοικονομικής όσο και από περιβαλλοντικής πλευράς. Θα

ενεργήσει συγχρόνως σε πολυμερές πλαίσιο (ΠΟΕ, Γύρος της Ντόχα) και στο πλαίσιο των περιφερειακών και διμερών εμπορικών της σχέσεων.

3. ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

3.1. Αποτελεσματικότερη εξασφάλιση συνέχειας

Υπάρχει ανάγκη για παρακολούθηση και εξασφάλιση συνέχειας. Οι ανάγκες αυτές είναι δυνατόν να καλυφθούν χωρίς να δημιουργηθούν νέες διαδικασίες ή περισσότερα διοικητικά διαβήματα, με τις εξής ενέργειες:

- η Επιτροπή θα υποβάλλει ανά διετία έκθεση προόδου, η οποία θα βασίζεται στο σύνολο των δεικτών αειφόρου ανάπτυξης, που καταρτίστηκαν με τη βοήθεια εθνικών εμπειρογνομόνων και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή το Φεβρουάριο 2005.⁶ Μια πρώτη έκθεση με τα πλέον πρόσφατα στατιστικά στοιχεία επισυνάπτεται στην παρούσα ανακοίνωση⁷.
- με βάση την έκθεση της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα συζητούν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, θα επανεξετάζουν τις προτεραιότητες και θα παρέχουν γενικούς προσανατολισμούς για την αειφόρο ανάπτυξη τουλάχιστον ανά διετία.
- η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών θα διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την παροχή ισχυρότερης υποστήριξης προς όφελος της δράσης, παραδείγματος χάριν, μέσω της διοργάνωσης τακτικών συζητήσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και ενεργώντας ως καταλύτες για την ενθάρρυνση των συζητήσεων και σε εθνικό επίπεδο.
- το 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αρχίσει την επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη, στο πλαίσιο της οποίας θα αναληφθεί και μια διαδικασία ευρύτερων διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Επιπλέον, όλα τα κράτη μέλη έχουν χαράξει τις δικές τους εθνικές στρατηγικές για την αειφόρο ανάπτυξη ή τις έχουν σχεδόν ολοκληρώσει. Πολλά κράτη μέλη υποβάλλουν τακτικές εκθέσεις για την επιτευχθείσα πρόοδο. Εντούτοις, μέχρι στιγμής η δυνατότητα αμοιβαίας ανταλλαγής εμπειριών, εντοπισμού των αποτελεσματικών λύσεων και των παγίδων, δεν αξιοποιείται πλήρως. Οι διάφορες εθνικές στρατηγικές και η ευρωπαϊκή στρατηγική θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ενισχυθούν αμοιβαία, ώστε το σύνολο να είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των μερών.

Ως εκ τούτου προτείνεται τα κράτη μέλη:

- να επανεξετάσουν τις εθνικές τους στρατηγικές, εφόσον ενδείκνυται, υπό το φως της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να τις δημοσιεύσουν το αργότερο έως το τέλος του 2006. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επανεξετάσουν ιδίως με ποιον τρόπο θα

⁶ SEC (2005)161.

⁷ Μέτρηση της προόδου προς μια πιο αειφόρο Ευρώπη – Δείκτες αειφόρου ανάπτυξης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πανόραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Eurostat, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2005. ISBN 92-894-9768-8.

μπορούσε να καταστεί πιο αποτελεσματική η χρήση των εθνικών τους μέσων πολιτικής (βλέπε σημείο 3.2) και να ενσωματωθεί καλύτερα στις δράσεις που αναλαμβάνονται ή προτείνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο·

- με βάση τις αναθεωρημένες εθνικές στρατηγικές, να προβούν σε συλλογική διαδικασία εξέτασης, με επικέντρωση σε συγκεκριμένα θέματα και με ιδιαίτερο στόχο τον εντοπισμό παραδειγμάτων ορθών πολιτικών και πρακτικών που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν από όλους. Η εν λόγω συλλογική εξέταση θα μπορούσε να συμπεριλάβει και μια διάσταση εξωτερικής αξιολόγησης, πιθανώς με την υποστήριξη του δικτύου των εθνικών συμβουλευτικών συμβουλίων για την αειφόρο ανάπτυξη και τη συμμετοχή τρίτων χωρών. Μια πρώτη πειραματική επανεξέταση θα μπορούσε να διεξαχθεί το 2006, υπό την καθοδήγηση της Προεδρίας, με τη βοήθεια της Επιτροπής και σε συνεργασία με εθελοντές κράτη μέλη·
- να εξετάσουν το ενδεχόμενο της συγκρότησης, όπου δεν υπάρχουν ακόμη, ανεξάρτητων συμβουλευτικών συμβουλίων για την αειφόρο ανάπτυξη με σκοπό την ενθάρρυνση τεκμηριωμένου διαλόγου και τη συμβολή στις εθνικές και κοινοτικές εκθέσεις προόδου.

Η Επιτροπή καλεί τις υποψήφιες χώρες να συμπληρώσουν τις εθνικές τους στρατηγικές και να εναρμονίσουν τις μεταρρυθμίσεις τους με τη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη. Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη της τις ενέργειες αυτές στις εκθέσεις προόδου που συντάσσει.

Η στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη πρέπει να εμπλουτίσει τις διεθνείς διαδικασίες για την αειφόρο ανάπτυξη και να συμβάλει στην πρόοδο προς την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας και στο Πρόγραμμα Εφαρμογής του Γιοχάνεσμπουργκ.

3.2. Βελτίωση της νομοθεσίας

Βελτίωση της συνοχής των πολιτικών: αξιολόγηση επιπτώσεων και άλλα εργαλεία καλύτερης ρύθμισης

Τα εργαλεία που μπορούν να βοηθήσουν τους πολιτικούς ιθύνοντες να καθορίσουν την ορθή προσέγγιση υπάρχουν και η αποτελεσματική αξιολόγηση επιπτώσεων είναι σκόπιμο να εφαρμόζεται από τα αρχικά στάδια της χάραξης πολιτικής. Η μέθοδος αυτή επιτρέπει στους πολιτικούς ιθύνοντες να εντοπίζουν τις καλύτερες επιλογές, βασιζόμενοι σε μια ισόρροπη αξιολόγηση των πιθανών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, των σχέσεων μεταξύ αυτών και των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων τους, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών. Για παράδειγμα, οι αξιολογήσεις επιπτώσεων των εμπορικών προτάσεων αποτελούν σημαντικό τρόπο ενσωμάτωσης των εξωτερικών επιπτώσεων στη λήψη αποφάσεων της ΕΕ. Όλες αυτές οι λύσεις προάγουν την ολοκλήρωση των διαφόρων πολιτικών, με αποτέλεσμα περισσότερο συνεκτικές αποφάσεις και ευρύτερο συνυπολογισμό του τρόπου επίτευξης πιο αειφόρων αποτελεσμάτων, μέσω της αξιοποίησης λύσεων επωφελών για όλους, του εντοπισμού και της εξέτασης των συνεπειών τους, καθώς και των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων στην ΕΕ και σε διεθνές επίπεδο.

Βασικές δράσεις:

- Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι σημαντικές αποφάσεις πολιτικής βασίζονται σε προτάσεις οι οποίες έχουν υποβληθεί σε αξιολόγηση επιπτώσεων, σύμφωνα με τη διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Η Επιτροπή θα

φροντίσει ώστε όλες οι σημαντικές πρωτοβουλίες της να υποβάλλονται σε αξιολόγηση επιπτώσεων και οι συμπληρωμένες αξιολογήσεις επιπτώσεων να δημοσιοποιούνται μετά τη λήψη των αποφάσεων.

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να κάνουν πολύ ευρύτερη χρήση της αξιολόγησης επιπτώσεων κατά τη χάραξη πολιτικών για τη διαχείριση των δημόσιων δαπανών και την ανάπτυξη στρατηγικών, προγραμμάτων και σχεδίων. Θα πρέπει να ακολουθούν τις συστάσεις των κοινοτικών στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το Ταμείο Συνοχής και τα διαρθρωτικά ταμεία ενισχύουν τις συνέργειες μεταξύ της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης.
- Η αξιολόγηση επιπτώσεων θα πρέπει να συμπληρώνεται με ευρύτερη προσφυγή στην εκ των υστέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων των πολιτικών.
- Η ΕΕ θα λαμβάνει υπόψη την εξωτερική διάσταση κατά την εξέταση των επιπτώσεων των προτάσεων πολιτικής.

Χρήση του πλέον αποτελεσματικού συνδυασμού μέσων

Οι κυβερνήσεις και οι άλλοι δημόσιοι φορείς έχουν στη διάθεσή τους ένα ευρύ φάσμα εργαλείων με τα οποία μπορούν να ενθαρρύνουν τους πολίτες να πραγματοποιούν αλλαγές, όπως οι κανονιστικές ρυθμίσεις, η φορολογία, οι δημόσιες συμβάσεις, οι επιδοτήσεις, οι επενδύσεις, οι δαπάνες και η ενημέρωση. Η πρόκληση συνίσταται στην επίτευξη του κατάλληλου συνδυασμού μέσων, ούτως ώστε η χρήση των εργαλείων και η εφαρμογή των πολιτικών να συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Για παράδειγμα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν καλύτερη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων για να υποστηρίξουν την αειφόρο ανάπτυξη.

Το ισχυρότερο ίσως μέσο προαγωγής της αλλαγής είναι να διασφαλιστεί ότι οι αγορές αποστέλλουν τα κατάλληλα σήματα («καθορισμός σωστών τιμών»), παρέχοντας έτσι έντονη παρότρυνση στους πολίτες να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους και να διαμορφώσουν την αγορά ανάλογα. Η αλλαγή αυτή είναι δυνατή εάν διασφαλιστεί ότι όλοι μας, τόσο οι παραγωγοί όσο και οι καταναλωτές, αντιμετωπίζουμε το πλήρες κόστος και τις συνέπειες των αποφάσεών μας τη στιγμή που τις λαμβάνουμε. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, να ενσωματώνεται στην τιμή του προϊόντος το κόστος που επιβάλλουν στα άλλα μέλη της κοινωνίας οι «ρυπαίνοντες», όπως πράττουν ήδη ορισμένα κράτη μέλη (παραδείγματος χάριν, μέσω των τελών ή των πράσινων φόρων). Με τον τρόπο αυτό, παροτρύνονται οι παραγωγοί να παράγουν και οι καταναλωτές να καταναλώνουν αγαθά και υπηρεσίες περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον.

Ενίοτε, οι κυβερνήσεις δύνανται να ασκήσουν σημαντική επιρροή, ενημερώνοντας απλώς και μόνο το κοινό και τις επιχειρήσεις, ώστε να τους βοηθήσουν να κάνουν τις καλύτερες επιλογές. Υπάρχουν καλά παραδείγματα υπηρεσιών επισήμανσης και ενημέρωσης σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας και τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των ηλεκτρικών συσκευών, των οικιακών προϊόντων και υπηρεσιών. Πολλές δημόσιες αρχές σε ολόκληρη την ΕΕ έχουν αναπτύξει αποτελεσματικές στρατηγικές επικοινωνίας, προκειμένου να ενθαρρύνουν τους πολίτες να διαχωρίζουν τα απορρίμματα για σκοπούς ανακύκλωσης, να επιλέγουν πιο αειφόρα μέσα μεταφοράς ή να εξοικονομούν ενέργεια.

Η εκπαίδευση αποτελεί προϋπόθεση για να προαχθεί η αλλαγή συμπεριφοράς. Η Επιτροπή προτίθεται να υποστηρίξει τις δράσεις των κρατών μελών στους τομείς της εκπαίδευσης, των

επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στη διά βίου μάθηση με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη.

Βασικές δράσεις:

- Η ΕΕ θα επιχειρήσει να χρησιμοποιήσει το πλήρες φάσμα των μέσων πολιτικής, προάγοντας ταυτόχρονα τη χρήση των μέσων που βασίζονται στην αγορά για την ευελιξία που προσφέρουν όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι γίνεται πλήρης χρήση του συνόλου των μέσων που διαθέτουν οι κυβερνήσεις και ότι οι χορηγούμενες επιδοτήσεις χρησιμοποιούνται κατά τρόπο συμβατό προς τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης και σύμφωνα με τη Συνθήκη.
- Η Επιτροπή θα ενσωματώσει την αειφόρο ανάπτυξη στις δραστηριότητές της ενημέρωσης και επικοινωνίας σχετικά με τις εσωτερικές και τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει, σε συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα της Κοινότητας, να διοργανώνει εκδηλώσεις και φόρουμ για τα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τις διάφορες πτυχές της στρατηγικής, με σκοπό την αύξηση των γνώσεων και της ευαισθητοποίησης, τη διάδοση των νέων ιδεών και την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών. Από τις έρευνες⁸ προκύπτει σταθερά ότι οι Ευρωπαίοι είναι πολύ ευαισθητοποιημένοι στα θέματα της αειφόρου ανάπτυξης. Η πρόκληση συνίσταται στο να μεταφραστεί η ευαισθητοποίηση αυτή σε πιο αειφόρο συμπεριφορά. Για να είναι αποτελεσματική, η επικοινωνία πρέπει να προσαρμόζεται στα εθνικά και τοπικά κοινά, οπότε είναι ουσιώδης ο ρόλος των κρατών μελών.

Κινητοποίηση των παραγόντων και πολλαπλασιασμός των επιτυχιών

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, αλλά δεν μπορούν και δεν πρέπει να είναι οι μοναδικοί θεματοφύλακες της προγράμματος για την αειφόρο ανάπτυξη. Θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν και άλλοι παράγοντες, όπως οι επιχειρήσεις, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι ΜΚΟ, οι κοινωνικοί εταίροι, τα πανεπιστήμια και τα σχολεία, καθώς και οι πολίτες και οι καταναλωτές σε μεμονωμένη βάση. Η πρόοδος θα στηριχθεί στο τεράστιο δημιουργικό δυναμικό και στην ισχύ στην αγορά των επιχειρήσεων, καθώς και των περιφερειακών και τοπικών φορέων και αρχών.

Όλο και περισσότεροι επιχειρηματίες αναγνωρίζουν ότι η φροντίδα για την αειφόρο ανάπτυξη αποδίδει. Οι πλέον επιτυχείς εταιρείες παρατηρούν ότι η προσοχή στην αειφόρο ανάπτυξη ενθαρρύνει τις επενδύσεις στις νέες τεχνολογίες, τις διεργασίες και τα προϊόντα που ζητά ο πελάτης.⁹ Γνωρίζουν ότι είναι εύλογο από επιχειρηματική άποψη να πραγματοποιείται σχεδιασμός και να γνωρίζει κανείς πού να επενδύσει για το μέλλον. Γνωρίζουν ότι εφόσον υπάρχει όραμα προκύπτουν ευκαιρίες, για παράδειγμα με τη στροφή προς μια οικονομία χαμηλού άνθρακα. Γνωρίζουν ότι δύνανται να ασκήσουν επιρροή στους προμηθευτές τους. Ωστόσο χρειάζονται ένα σταθερό κανονιστικό πλαίσιο για δράση.

Οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν επίσης βασικό ρόλο: ο ενεργός διάλογος εργοδοτών και εργαζομένων είναι σημαντικός για την αντιμετώπιση των κοινωνικών διαστάσεων της

⁸ Παραπομπή στο Ευρωβαρόμετρο.

⁹ Για παράδειγμα, πολλές σχετικές έρευνες έχουν αποδείξει την ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ περιβαλλοντικής διακυβέρνησης και οικονομικών αποτελεσμάτων. Οι 50 εταιρείες με την καλύτερη βαθμολόγηση όσον αφορά τις επιδόσεις τους στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης έχουν υψηλότερη κατάταξη πιστοληπτικής ικανότητας από το μέσο όρο.

αιεφόρου ανάπτυξης, όπως η οργάνωση της εργασίας, οι δεξιότητες, η κατάρτιση και οι ίσες ευκαιρίες.

Επιπλέον, πολλές περιφερειακές κυβερνήσεις και δήμοι έχουν εντατικοποιήσει τις προσπάθειές τους για την εξεύρεση πρακτικών λύσεων στα προβλήματα. Δεδομένου ότι συχνά οι εν λόγω φορείς είναι και οι πάροχοι των δημόσιων υπηρεσιών, όπως οι δημόσιες συγκοινωνίες, η δημιουργία ενέργειας, η συλλογή απορριμμάτων ή η πρόνοια για τους οικονομικά ασθενέστερους, βρίσκονται σε καλή θέση για να επιφέρουν πρακτικές αλλαγές. Υπάρχει μεγάλο περιθώριο για την αποκόμιση διδαγμάτων από τις επιτυχίες τους και τα καλά παραδείγματα είναι πολυάριθμα.

Βασικές δράσεις:

Η Επιτροπή:

- καλεί τους επιχειρηματίες και άλλους σημαντικούς παράγοντες της Ευρώπης να διενεργήσουν επειγόντως διαβουλεύσεις με τους πολιτικούς ηγέτες σχετικά με τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πολιτικές που απαιτούνται για την αιεφόρο ανάπτυξη και να προτείνουν φιλόδοξες επιχειρηματικές απαντήσεις που να υπερβαίνουν τις ισχύουσες ελάχιστες νομικές απαιτήσεις. Μια τέτοια πρωτοβουλία εντάσσεται άριστα στις προσπάθειες που καταβάλλει η Επιτροπή για να ενθαρρύνει την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων και συμπληρώνει το διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με την προεδρία για να καθορίσει τον καλύτερο τρόπο ενίσχυσης της διαδικασίας αυτής·
- θα καλέσει τα άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ να υποβάλουν προτάσεις σχετικά με τον καλύτερο τρόπο διοργάνωσης συστήματος ανταμοιβής των καλύτερων πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν οι περιφερειακές και τοπικές αρχές για την αιεφόρο ανάπτυξη.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υπάρχουν πραγματικές ευκαιρίες για καλύτερη ζωή, μεγαλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη και ανάδυση νέων καινοτόμων βιομηχανιών μέσω των οποίων η Ευρώπη, εφαρμόζοντας τις σωστές πολιτικές, μπορεί να αναλάβει ηγετικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο. Εντούτοις, θα επωφεληθούμε από τις ευκαιρίες αυτές μόνον εάν αντιμετωπίσουμε σήμερα τις απειλές για την αιεφορία που απορρέουν από τον τρόπο ζωής μας. Η επιτυχία της ανατροπής των τάσεων που είναι αντίθετες προς την αιεφορία είναι και απαραίτητη και επιτεύξιμη, όπως καταδεικνύεται από πολυάριθμες επιτυχίες περιπτώσεις σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σκοπός της παρούσας επανεξέτασης της στρατηγικής της ΕΕ για την αιεφόρο ανάπτυξη είναι να συνενωθούν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη, οι επιχειρήσεις και οι πολίτες καθώς και οι οργανώσεις εκπροσώπησής τους γύρω από ένα σαφές όραμα και σε ένα πολιτικό πλαίσιο για δράση. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εγκρίνουν την προτεινόμενη προσέγγιση, να υποστηρίξουν επειγόντως την πρόοδο σχετικά με τις περιγραφόμενες δράσεις και να συνεργαστούν στενά εν όψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου 2006, ώστε να παρασχεθεί σθεναρή και ευρεία υποστήριξη σε μια κοινή στρατηγική.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ **ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
Συμπεράσματα της Προεδρίας DOC 10255/05
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ
16 και 17 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

Η αειφόρος ανάπτυξη είναι ένας βασικός στόχος όλων των ευρωπαϊκών κοινοτικών πολιτικών, ο οποίος καθορίζεται στη Συνθήκη. Αποσκοπεί στη συνεχή βελτίωση της ποιότητας της ζωής στον πλανήτη τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών γενεών. Στόχος της είναι να διασφαλίσει την ικανότητα της γης να ευνοεί τη ζωή σε όλη της την ποικιλομορφία. Βασίζεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου καθώς και στο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων της ελευθερίας και των ίσων ευκαιριών για όλους. Εξασφαλίζει την αλληλεγγύη εντός και μεταξύ των γενεών. Επιδιώκει να προωθήσει μια δυναμική οικονομία με υψηλό επίπεδο απασχόλησης και εκπαίδευσης, προστασίας της υγείας, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και περιβαλλοντικής προστασίας σε έναν ειρηνικό και ασφαλή κόσμο στον οποίο γίνεται σεβαστή η πολιτιστική πολυμορφία.

Για να επιτύχει αυτούς τους στόχους στην Ευρώπη και παγκοσμίως, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της αναλαμβάνουν τη δέσμευση να επιδιώξουν και να σεβαστούν, μόνοι τους και με τους εταίρους τους, τους ακόλουθους στόχους και αρχές:

Βασικοί στόχοι

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Διασφάλιση της ικανότητας της γης να ευνοεί τη ζωή σε όλη της την πολυμορφία, τήρηση των ορίων των φυσικών πόρων του πλανήτη και διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος. Πρόληψη και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος και προώθηση της αειφόρου παραγωγής και κατανάλωσης ώστε να αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΗ

Προώθηση μιας δημοκρατικής, υγιούς, ασφαλούς και δίκαιης κοινωνίας, που βασίζεται στην κοινωνική ένταξη και τη συνοχή, που σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και την πολιτιστική πολυμορφία, που διασφαλίζει την ισότητα των ευκαιριών και καταπολεμά τις διακρίσεις σε όλες τις τις μορφές.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

Προώθηση μιας οικονομίας ακμάζουσας, καινοτόμας, πλούσιας σε γνώση, ανταγωνιστικής και οικολογικά αποτελεσματικής που εγγυάται υψηλό βιοτικό επίπεδο και πλήρη και υψηλής ποιότητας απασχόληση σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ ΜΑΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Ενθάρρυνση της δημιουργίας δημοκρατικών θεσμών σε όλο τον κόσμο και της προώθησης της ειρήνης, της ασφάλειας και της ελευθερίας. Ενεργός προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε όλο τον κόσμο και να διασφαλιστεί ότι οι εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι συμβατές με την αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς και με τις εσωτερικές δεσμεύσεις της.

Κατευθυντήριες αρχές των πολιτικών

ΠΡΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης να περιστρέφονται γύρω από τον άνθρωπο, με την προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, την καταπολέμηση κάθε είδους διακρίσεων και τη συμβολή στη μείωση της φτώχειας παγκοσμίως.

ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΓΕΝΕΩΝ

Να καλυφθούν οι ανάγκες των σημερινών γενεών χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες στην ΕΕ και αλλού.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των πολιτών όσον αφορά την πρόσβαση στην πληροφορία καθώς και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Να αναπτυχθούν κατάλληλοι διάλογοι διαβουλεύσεων και συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων μερών και ενώσεων.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Να ενισχυθεί η συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Να ενημερωθεί και να ευαισθητοποιηθεί περισσότερο η κοινή γνώμη σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη. Να πληροφορηθούν οι πολίτες για την επίδρασή τους στο περιβάλλον και για τις διάφορες εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν για να κάνουν επιλογές περισσότερο βιώσιμου χαρακτήρα.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

Να ενισχυθεί ο κοινωνικός διάλογος, η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων και των δημοσίων-ιδιωτικών εταιρικών σχέσεων, ώστε να ευνοηθούν η συνεργασία και οι κοινές ευθύνες για να επιτευχθεί βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση.

ΣΥΝΟΧΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Να προωθηθεί η συνοχή μεταξύ όλων των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η συνοχή μεταξύ των δράσεων που αναλαμβάνονται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, ώστε να αυξηθεί η συμβολή τους στην αειφόρο ανάπτυξη.

ΕΝΟΠΙΟΝΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Να προωθηθεί η ενοποίηση του προβληματισμού που αφορά τον οικονομικό και τον κοινωνικό τομέα καθώς και τον τομέα του περιβάλλοντος, ώστε να είναι συνεκτικοί και να αλληλοενισχύονται, με την πλήρη χρήση των μέσων που αποσκοπούν στη βελτίωση της κανονιστικής ρύθμισης, όπως η ισόρροπη αξιολόγηση των επιπτώσεων και οι διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερομένους.

ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

Να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές αναπτύσσονται, αξιολογούνται και εφαρμόζονται βάσει των βέλτιστων διαθέσιμων γνώσεων και ότι είναι οικονομικά υγιείς και με καλή σχέση κόστους - αποτελέσματος.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΦΥΛΑΞΗΣ

Να υιοθετείται η προσέγγιση που διέπεται από την αρχή της προφύλαξης σε περίπτωση αντικειμενικής επιστημονικής αβεβαιότητας, ώστε να αποφεύγεται κάθε ενδεχόμενη ζημιά για την υγεία του ανθρώπου ή του περιβάλλοντος, και να λαμβάνονται προληπτικά μέτρα.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ «Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΠΛΗΡΩΝΕΙ»

Να διασφαλιστεί ότι οι ποινές αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κόστος, για την κοινωνία, των δραστηριοτήτων παραγωγής και κατανάλωσης και ότι οι ρυπαίνοντες πληρώνουν για τις ζημιές που προκαλούν στην υγεία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΣΤΟΧΟΙ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ – Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το παρόν παράρτημα περιλαμβάνει ένα φάσμα βασικών στρατηγικών, σχεδίων δράσης και άλλων πρωτοβουλιών της ΕΕ για την υποστήριξη της αειφόρου ανάπτυξης. Γίνεται αναφορά σε επιχειρησιακούς στόχους, όπου υπάρχουν. Επίσης, πολλά κράτη μέλη έχουν αναπτύξει τις δικές τους στρατηγικές και σχέδια δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη. Πράγματι, σε ορισμένους τομείς, τα κράτη μέλη είναι τα μόνα κατάλληλα να επιφέρουν αλλαγές. Η ΕΕ δύναται να υποστηρίξει και να συμπληρώσει τις ενέργειες των κρατών μελών, να διευκολύνει τις ανταλλαγές των βέλτιστων πρακτικών και να ενεργήσει ως σημείο επαφής για τον έλεγχο της προόδου και την προώθηση περαιτέρω ενεργειών.

Η στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη παρέχει το πλαίσιο πολιτικής για τη βέλτιστη αντιμετώπιση των κυριότερων τάσεων που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη. Ουσιαστικό στοιχείο αυτού του πλαισίου είναι οι αλληλεπίδραση των τάσεων. Είναι αισθητή κυρίως μεταξύ των κυριότερων προτεραιοτήτων που περιλαμβάνονται στο βασικό έγγραφο. Σαφές παράδειγμα αυτού αποτελεί το γεγονός ότι αυξάνοντας τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καταπολεμούνται οι κλιματικές αλλαγές. Κατά τον ίδιο τρόπο, η βελτίωση της χρήσης της γης, η βιωσιμότητα των μεταφορών και η αλλαγή των ενεργειακών προτύπων συμβάλλουν στην προστασία της βιοποικιλότητας. Δεν θα έπρεπε επομένως οι διάφορες στρατηγικές και τα σχέδια δράσης να εξετάζονται μεμονωμένα. Κάθε ένα με τον τρόπο του θα συμβάλει στην επίλυση προβλημάτων σε άλλους τομείς. Είναι σημαντικό να υπάρξει απόλυτη κατανόηση της αλληλεπίδρασης και να αναπτυχθεί πολιτική η οποία να ενσωματώνει τις διάφορες πτυχές με στόχο την επίτευξη καταστάσεων επωφελών για όλους. Το θέμα της αλληλεπίδρασης των τάσεων είναι ένας τομέας που χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη. Η Επιτροπή προβαίνει σε εκτίμηση των επιπτώσεων όλων των νέων βασικών προτεραιοτήτων πολιτικής.

1. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ

Γενικός στόχος

Περιορισμός των κλιματικών αλλαγών και των επιπτώσεών τους στην κοινωνία

Επιχειρησιακοί στόχοι:

- Το Μάρτιο του 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναβεβαίωσε το στόχο του ότι **η άνοδος των παγκόσμιων μέσων θερμοκρασιών δεν θα πρέπει να υπερβεί κατά πλέον των 2°C** τις μέσες θερμοκρασίες που επικρατούσαν την προβιομηχανική εποχή¹⁰ και ότι συνεπώς οι παγκόσμιες προσπάθειες περιορισμού και μείωσης θα πρέπει να αποσκοπούν σε επίπεδο συγκεντρώσεων κάτω των 550 ppm, ισοδύναμα CO₂.
- Η ΕΕ-15 και η πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ-25 έχουν δεσμευτεί στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο όσον αφορά τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου μέχρι τα έτη 2008-2012. **Ο στόχος της ΕΕ-15 συνίσταται στη μείωση κατά 8% των εκπομπών σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990.**
- Για να συμβάλει στον τελικό αυτό στόχο, όπως συμφωνήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2005, η ΕΕ θα διερευνήσει με τα άλλα μέρη, στρατηγικές για την **απαραίτητη μείωση των αερίων θερμοκηπίου** και στο πλαίσιο αυτό θα εξετάσει τρόπους μείωσης των εκπομπών, σε ό,τι αφορά την ομάδα των ανεπτυγμένων χωρών, της τάξεως του 15-30% έως το 2020 σε σχέση με την αφετηρία που προβλέπει το Πρωτόκολλο του Κιότο.

Παραδείγματα βασικών δράσεων: Τρέχουσες και προγραμματιζόμενες

- Εξέλιξη της πολιτικής της ΕΕ για τις κλιματικές αλλαγές στον κόσμο μετά το 2012. Ανακοίνωση που εκδόθηκε τον Φεβρουάριο 2005, COM (2005) 35 τελικό.
http://europa.eu.int/comm/environment/climat/future_action.htm
- Δεύτερο στάδιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Αλλαγή του Κλίματος (ECCP). Εγκαινιάστηκε τον Οκτώβριο του 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/climat/eccp.htm>
- Κοινοτικό Σύστημα Εμπορίας Αερίων Θερμοκηπίου που θεσπίστηκε τον Ιανουάριο του 2005, οδηγία 2003/87/EK.
<http://europa.eu.int/comm/environment/climat/emission.htm>
- 10ετές πρόγραμμα υλοποίησης του Παγκόσμιου Συστήματος Συστημάτων Γεωεπισκόπησης (GEOSS) 2005-2015.
http://europa.eu.int/comm/research/environment/newsanddoc/article_2211_en.htm

¹⁰ Πηγές: 2^η έκθεση αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPPC), Συμπεράσματα του Συμβουλίου 1996, COM(2005) 35 τελικό, σ. 3. Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Μάρτιος 2005

- Πράσινη Βίβλος για την ενεργειακή απόδοση, COM (2005) 265 τελικό. Εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy/efficiency/doc/2005_06_green_paper_book_en.pdf
- Σχέδιο δράσης για την ενεργειακή απόδοση. Προβλεπόμενη έγκριση το 2006.
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2000/com2000_0247en01.pdf
- Νέες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ανακοίνωση με θέμα τη στήριξη της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές, με βάση την εφαρμογή της οδηγίας 2001/77/EK.COM(2005)627.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/electricity_en.htm
- Σχέδιο δράσης για τη βιομάζα. Εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/biomass_action_plan/index_en.htm
- Εκστρατεία αειφόρος ενέργεια Ευρώπη.
<http://www.sustenergy.org/>

2. ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΛΗΣ ΥΓΕΙΑΣ – ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Γενικοί στόχοι

Η προαγωγή της καλής δημόσιας υγείας και η βελτίωση της προστασίας έναντι των κινδύνων που απειλούν την υγεία

Επιχειρησιακοί στόχοι:

- Βελτίωση της **προστασίας έναντι των κινδύνων που απειλούν την υγεία** με την ανάπτυξη της ικανότητας αντιμετώπισης των κινδύνων με συντονισμένες ενέργειες.
- Περαιτέρω **βελτίωση της νομοθεσίας για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές**, καθώς και η επανεξέταση της σήμανσης τροφίμων.
- **Προαγωγή υψηλού επιπέδου προτύπων για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων** στην ΕΕ και σε διεθνές επίπεδο.
- Επιβράδυνση της αύξησης των προβλέψιμων νόσων που οφείλονται στον τρόπο ζωής μέσω της **προώθησης της υγείας και της πρόληψης**.
- Διασφάλιση ότι τα χημικά προϊόντα παράγονται, διεκπεραιώνονται και χρησιμοποιούνται με τρόπους που **δεν απειλούν σοβαρά την ανθρώπινη υγεία** και το περιβάλλον μέχρι το 2020.
- **Βελτίωση της πληροφόρησης για την περιβαλλοντική ρύπανση** και των αρνητικών επιπτώσεων στην υγεία.

Παραδείγματα βασικών δράσεων: Τρέχουσες και προγραμματιζόμενες

- Γενική στρατηγική για την υγεία ως συνέχεια του προγράμματος 2007-2013 στον τομέα της υγείας και της προστασίας των καταναλωτών, COM (2005) 115 τελικό.
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/index_en.htm
- Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, που ιδρύθηκε το 2005, βάσει του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΚ) αριθ. 851/2004.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_overview/strategy/ecdc/ecdc_en.htm
- Στρατηγική για τον ιό HIV/AIDS. Προβλεπόμενη έγκριση το 2005.
[http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/docs/health/Programme%20for%20Action%20\(EN\).pdf#zoom=100](http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/docs/health/Programme%20for%20Action%20(EN).pdf#zoom=100)
http://europa.eu.int/comm/research/health/poverty-diseases/aids_en.html
- Ανακοίνωση σχετικά με το σχεδιασμό ετοιμότητας σε πανδημία γρίπης, COM 2005 (607) τελικό.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_06_07_F_EN_ACTE.pdf
- Ανακοίνωση σχετικά με το σχεδιασμό της γενικής ετοιμότητας για τις επείγουσες καταστάσεις δημόσιας υγείας, COM (2005) 605 τελικό.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_06_05_F_EN_ACTE.pdf
- Σύσταση για τη βελτίωση της ασφάλειας των ασθενών με την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων που συνδέονται με την περίθαλψη. Προβλεπόμενη έγκριση το 2006.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/comm_diseases_cons01_en.htm
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2004/com2004_0301en01.pdf
- Συνέχεια και υλοποίηση του Λευκού Βιβλίου για την ασφάλεια των τροφίμων, COM (1999) 719.
http://europa.eu.int/comm/food/food/intro/white_paper_en.htm
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/pub/pub06_en.pdf
- Στρατηγική για την υγεία των ζώων – Κοινοτικό σχέδιο δράσης για την προστασία και την καλή μεταχείριση των ζώων 2006-2010. Προβλεπόμενη έγκριση το 2007.
http://europa.eu.int/comm/food/animal/diseases/strategy/index_en.htm
- Σχέδιο δράσης της ΕΕ για το περιβάλλον και την υγεία για το χρονικό διάστημα 2004-2010, COM (2004) 416 τελικό.
http://europa.eu.int/comm/environment/health/index_en.htm
- Κανονισμός του Συμβουλίου για την καταχώριση, την αξιολόγηση και την αδειοδότηση των χημικών προϊόντων (REACH), COM (2003) 644.
<http://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/reach.htm>
http://europa.eu.int/comm/enterprise/reach/index_en.htm

3. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ

Γενικός στόχος

Επιχειρησιακοί στόχοι:

- Θέση ειδικών στόχων της ΕΕ όσον αφορά τη μείωση, μέχρι το 2010, του αριθμού των ατόμων **που απειλούνται από τη φτώχεια** με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη μείωσης της φτώχειας στα παιδιά, στο πλαίσιο του ΠΟΕ.
- Στήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών να **εκσυγχρονίσουν την κοινωνική πρόνοια** ενόψει της δημογραφικής γήρανσης.
- Σημαντική **αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας** των γυναικών και των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων σύμφωνα με προκαθορισμένους στόχους, καθώς και η αύξηση της απασχόλησης των μεταναστών μέχρι το 2010.
- Συνέχιση της **ανάπτυξης μιας πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της νόμιμης μετανάστευσης**, συνοδευόμενης από πολιτικές για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών και των οικογενειών τους.
- Επιδίωξη της δια βίου μάθησης και μείωση στο ήμισυ έως το 2010 του αριθμού των ατόμων ηλικίας 18 – 24 ετών που θα έχουν ολοκληρώσει μόνο την κατώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν θα παρακολουθούν περαιτέρω εκπαίδευση ή κατάρτιση.

Τα κράτη μέλη είναι οι κυριότεροι συντελεστές για την επίτευξη πραγματικών αποτελεσμάτων στο πλαίσιο των ανωτέρω στόχων. Η ΕΕ δύναται να υποστηρίξει και να συμπληρώσει τις ενέργειες των κρατών μελών· επίσης, δύναται να διευκολύνει τις ανταλλαγές των βέλτιστων πρακτικών και να ενεργήσει ως σημείο επαφής για τον έλεγχο της προόδου και την προώθηση περαιτέρω ενεργειών. Το πρόγραμμα κοινωνικής δράσης παρουσιάζει τις ενέργειες της ΕΕ με στόχο την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης και μιας ευνοϊκής προς την ενσωμάτωση κοινωνίας.

Η Επιτροπή και το Συμβούλιο¹¹ παρουσίασαν μια στρατηγική για την αντιμετώπιση των δημοσιονομικών συνεπειών από τη γήρανση του πληθυσμού, στο πλαίσιο της οποίας τα κράτη μέλη θα πρέπει να μειώσουν τα επίπεδα του δημόσιου χρέους τους προκειμένου να προλάβουν τις δημοσιονομικές επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού, και να πραγματοποιήσουν συνεκτικές μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών συστημάτων και των συστημάτων παροχών, προκειμένου να αυξηθούν τα ποσοστά απασχόλησης, ιδίως των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας και των γυναικών, καθώς επίσης και να πραγματοποιήσουν φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις στα συνταξιοδοτικά τους συστήματα προκειμένου να περιοριστούν οι πιέσεις στα δημόσια οικονομικά.

Παραδείγματα βασικών δράσεων: Τρέχουσες και προγραμματιζόμενες

¹¹ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2001), «Η συμβολή των δημοσίων οικονομικών στην ανάπτυξη και την απασχόληση: βελτίωση της ποιότητας και της διατηρησιμότητας», έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου (ECOFIN) προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Στοκχόλμη 23 και 24 Μαρτίου 2001), 699/01-Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000) «Ανακοίνωση για τη συμβολή των δημοσίων οικονομικών στην ανάπτυξη και την απασχόληση: βελτίωση της ποιότητας και της διατηρησιμότητας», COM(2000) 846

- Ανοικτές μέθοδοι συντονισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Τρέχουσα δράση.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_protection/index_en.htm
- Κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την απασχόληση και την κοινωνική αλληλεγγύη «PROGRESS», 2007-2013. Προβλεπόμενη έγκριση το 2006.
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf
- Ανοικτή μέθοδος συντονισμού στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010»). Τρέχουσα δράση.
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf
- Ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης στον τομέα της δια βίου μάθησης 2007-2013 (COM (2004) 474). Προβλεπόμενη έγκριση το 2006.
http://europa.eu.int/comm/education/programmes/newprog/index_en.html
- Ανακοίνωση σχετικά με το δημογραφικό μέλλον της Ευρώπης. Προβλεπόμενη έγκριση το 2006.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_situation/green_paper_en.html
- Ανακοίνωση σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια για το διάστημα 2007-2012, που θα εκδοθεί το 2006.
http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index_en.htm
- Χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, ανακοίνωση προβλεπόμενη να εκδοθεί το 2006.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/gender_equality/index_en.html
- Ανακοίνωση με θέμα την απαγόρευση των διακρίσεων και ίσες ευκαιρίες για όλους, COM (2005) 224 – Ευρωπαϊκό Έτος 2007.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm
- Ευρωπαϊκό Έτος για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού 2010.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/index_en.htm
- Η νέα γενεά των διαρθρωτικών ταμείων και των ταμείων συνοχής, εγκρίθηκε το 2004. COM (2004) 493, COM (2004) 494, COM (2004) 495.
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/2007/index_en.htm
- Πρόταση για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των μεταναστεύσεων. Προβλεπόμενη έγκριση το 2005.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/immigration/doc_immigration_intro_en.htm
- Πράσινη Βίβλος για το μέλλον του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης COM (2005) 606. Εκδόθηκε το 2005.
<http://www.european-migration-network.org/>
- Συνέχεια της ανακοίνωσης με θέμα «Κοινό πρόγραμμα για την ένταξη: Πλαίσιο σχετικά με την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση», COM (2005) 389

τελικό.

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/inti/funding_inti_en.htm

http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0389en01.pdf

- Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Έγκριση: τέλη 2005.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/crime/trafficking/fsj_crime_human_trafficking_en.htm

4. ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Γενικός Στόχος

Διασφάλιση της ικανότητας της γης να ευνοεί τη ζωή σε όλη της την πολυμορφία, τήρηση των ορίων των φυσικών πόρων του πλανήτη και προαγωγή της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης ώστε να αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Επιχειρησιακοί στόχοι:

- **Βελτίωση της παραγωγικότητας όσον αφορά τους πόρους:** επίτευξη μεγαλύτερης εκροής από κάθε χρησιμοποιούμενη μονάδα πόρου και μείωση της συνεπαγόμενης υποβάθμισης του περιβάλλοντος (επιβλαβείς εκπομπές στον ατμοσφαιρικό αέρα, στα ύδατα και στο έδαφος καθώς και υπερεκμετάλλευση της γης και άλλων πόρων).
- Βελτίωση της διαχείρισης και αποφυγή της υπερεκμετάλλευσης των ανανεώσιμων φυσικών πηγών όπως της αλιείας, της βιοποικιλότητας, της δασοκομίας, των υδάτων, του αέρα, του εδάφους και του κλίματος, αποκατάσταση των υποβαθμισμένων θαλάσσιων οικοσυστημάτων μέχρι το 2015 σύμφωνα με το Πρόγραμμα Εφαρμογής του Γιοχάνεσμπουργκ όπως ορίστηκε στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη (WSSD), καθώς και επίτευξη **μέγιστης βιώσιμης απόδοσης στην αλιεία** μέχρι το 2015.
- **Μελέτη των τρόπων για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ** μέχρι το 2020, δεδομένων των αποδοτικών, σε σχέση με το κόστος, δυνατοτήτων για εξοικονόμηση ενέργειας που υπολογίζεται στο 20% της τρέχουσας κατανάλωσης. Η Επιτροπή εγκαινιάζει συζήτηση για το θέμα αυτό.
- Μέχρι το 2010, το 12% της ενέργειας που καταναλώνεται αναμένεται να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Μέχρι την ίδια ημερομηνία, **οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αναμένεται να παρέχουν το 21% της ηλεκτρικής ενέργειας** στην ΕΕ των 25. Οι στόχοι αυτοί αποτελούν τη βάση για τον καθορισμό ενδεικτικών εθνικών στόχων.
- Μέχρι το 2010, **αποτροπή περαιτέρω απωλειών βιοποικιλότητας** στην ΕΕ και συμβολή για την αποτελεσματική μείωση των απωλειών βιοποικιλότητας σε παγκόσμια κλίμακα.

- **Εφαρμογή και διαχείριση του δικτύου Natura 2000:** έγκριση τόπων μέχρι το 2006 (2010 για τους θαλάσσιους τόπους)· χαρακτηρισμός και αποτελεσματική διαχείριση τόπων μέχρι το 2010 (2012 για τους θαλάσσιους τόπους)
- Χρησιμοποίηση της τεχνολογικής ανάπτυξης ώστε να αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από την πίεση στο περιβάλλον.

Παραδείγματα βασικών δράσεων: Τρέχουσες και προγραμματιζόμενες

- Πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες COM (2004) 38 τελικό. Καθορισμός των όρων που θα διέπουν τους στόχους περιβαλλοντικών επιδόσεων για βασικά προϊόντα, με τα κράτη μέλη και τους βασικούς ενδιαφερομένους, μέχρι το 2007.
<http://europa.eu.int/comm/environment/etap/>
<http://europa.eu.int/comm/environment/docum/9842sm.htm>
- Σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση. Προβλεπόμενη έγκριση το 2007.
http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm
- Θεματική στρατηγική για την αειφόρο χρήση των πόρων. Εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/natres/>
- Θεματική στρατηγική για την πρόληψη και την ανακύκλωση των αποβλήτων. Έγκριση: Δεκέμβριος του 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm>
- Ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων, συνέχεια του COM (2003) 302.
<http://europa.eu.int/comm/environment/ipp/home.htm>
- Οικολογικότερες δημόσιες προμήθειες, περιλαμβανομένης πρότασης οδηγίας για τις δημόσιες προμήθειες καθαρών και μη ενεργοβόρων οχημάτων που προβλέπεται για τα τέλη του 2005 και εξέταση, με τα κράτη μέλη, των βέλτιστων μεθόδων προώθησης των οικολογικότερων δημόσιων προμηθειών για άλλες σημαντικές ομάδες προϊόντων, μέχρι το 2007.
<http://europa.eu.int/comm/environment/gpp/index.htm>
- Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την αγροτική ανάπτυξη, εθνικές στρατηγικές και προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης για το διάστημα 2007-2013, COM (2005) 304. Έκδοση: 2005.
http://europa.eu.int/comm/agriculture/capreform/rdguidelines/index_en.htm
- Θεματική στρατηγική για το έδαφος. Προβλεπόμενη έγκριση το 2006.
<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm>
<http://europa.eu.int/comm/environment/soil/>
- Θεματική στρατηγική για την ατμοσφαιρική ρύπανση, COM (2005) 446 τελικό. Εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/air/cafe/>

- Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος περιλαμβανομένης της θεματικής στρατηγικής για την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και άλλες δράσεις.
Έγκριση: 2005
<http://europa.eu.int/comm/environment/water/marine.htm>
- Οδηγία πλαίσιο της ΕΕ για τα ύδατα – ολοκληρωμένη διαχείριση για την Ευρώπη των λεκανών απορροής ποταμών, εφαρμογή της οδηγίας 2000/60/ΕΚ.
http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/index_en.html
- Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιοποικιλότητα. Εγκρίθηκε το 1998. Η ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα θα εκδοθεί το 2006.
http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/managing_natura_2000/index_en.htm
- Εφαρμογή πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών. Τρέχουσα δράση.
http://europa.eu.int/comm/environment/international_issues/agreements_en.htm
- Πράσινη Βίβλος για τις ναυτιλιακές υποθέσεις. Προβλεπόμενη έγκριση στις αρχές του 2006.
http://europa.eu.int/comm/fisheries/maritime/index_en.htm
- Δίκτυο πράσινης διπλωματίας. Τρέχουσα δράση.
http://europa.eu.int/comm/external_relations/env/
- Σχέδιο δράσης για τα δάση. Προβλεπόμενη έγκριση το 2006.
http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

5. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Γενικός στόχος

Να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα μεταφορών ανταποκρίνονται στις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες της κοινωνίας ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις ανεπιθύμητες επιπτώσεις τους στην οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Επιχειρησιακοί στόχοι:

- Βελτίωση της **διαχείρισης της ζήτησης** για μεταφορές προκειμένου να μειωθούν οι αρνητικές συνέπειες της ανάπτυξης των μεταφορών.
- Επίτευξη επιπέδων κατανάλωσης ενέργειας στον τομέα των μεταφορών που να είναι αποδεκτά και ανάλογα με τα επίπεδα που διαπιστώνονται σε άλλους τομείς και **μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές** σε αναλογία μεγαλύτερη από την κατανάλωση ενέργειας στον τομέα.
- **Μείωση των εκπομπών ρύπων** από τις μεταφορές σε επίπεδα που ελαχιστοποιούν τις συνέπειες για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον.

- Όσον αφορά τις **εκπομπές CO₂**, επίτευξη του στόχου των **140g/km μέχρι το 2008/09 και των 120g/km μέχρι το 2012** κατά μέσο όρο για τα καινούρια αυτοκίνητα, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης.
- Πρόοδος προς την **καθιέρωση προτύπων εκπομπών Euro V** για τα ελαφρά εμπορικά οχήματα και την καθιέρωση των προτύπων Euro VI για τα βαρέα οχήματα.
- Μέχρι το 2010, να εξασφαλιστεί ότι το 5,75% των καυσίμων στις μεταφορές είναι **βιοκαύσιμα**
- Μείωση της **ηχορύπανσης που προκαλείται από τις μεταφορές** τόσο στην πηγή όσο και με μέτρα περιορισμού προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα συνολικά επίπεδα έκθεσης ελαχιστοποιούν τις συνέπειες στην υγεία.
- Αύξηση της **οδικής ασφάλειας** με τη βελτίωση των οδικών υποδομών, με την ανάπτυξη της υπευθυνότητας των οδηγών και με την κατασκευή ασφαλέστερων οχημάτων.
- Μέχρι το 2010, **μείωση κατά το ήμισυ των θανάτων από ατυχήματα** σε σχέση με το 2000.
- Μέχρι το 2010, εκσυγχρονισμός του κοινοτικού πλαισίου που διέπει τις **δημόσιες επιβατικές μεταφορές** για την αύξηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς τους.

Παραδείγματα βασικών δράσεων: Τρέχουσες και προγραμματιζόμενες

- Λευκή βίβλος «Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2010: η ώρα των επιλογών» και ενδιάμεση επανεξέταση COM (2001) 370.
http://europa.eu.int/comm/energy_transport/library/lb_texte_complet_en.pdf
- Η στρατηγική της ΕΕ για τις εκπομπές CO₂ από ελαφρά εμπορικά οχήματα. Η ανακοίνωση για την αναθεωρημένη στρατηγική αναμένεται να εκδοθεί τον Σεπτέμβριο του 2006.
http://europa.eu.int/comm/environment/co2/co2_home.htm
- Προώθηση της χρήσης βιοκαυσίμων ή άλλων ανανεώσιμων καυσίμων για τις μεταφορές, οδηγία 2003/30/EK.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/biofuels_en.htm
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/doc/biofuels/en_final.pdf
- Καθαρές αστικές μεταφορές. Η πρωτοβουλία Civitas II εγκαινιάστηκε το 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/cut_en.html
<http://www.civitas-initiative.org/main.phtml?lan=en>
- Θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον. Θα εγκριθεί τον Ιανουάριο του 2006 – περιλαμβάνεται μέτρο για σχέδια βιώσιμων αστικών μεταφορών.
http://europa.eu.int/comm/environment/urban/home_en.htm
- Χρέωση του κόστους της υποδομής των μεταφορών.
http://europa.eu.int/comm/transport/infr-charging/charging_en.html

- Τρίτη δέσμη μέτρων για τις σιδηροδρομικές μεταφορές προκειμένου να καταστούν ελκυστικότερες, εγκρίθηκε το 2004, και COM (2004) 140 τελικό.
http://europa.eu.int/comm/transport/rail/package2003/new_en.htm

6. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Γενικοί στόχοι

Ενεργός προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε όλο τον κόσμο και να διασφαλιστεί ότι οι εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι συμβατές με την αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς και με τις διεθνείς δεσμεύσεις της

Επιχειρησιακοί στόχοι:

Η ΕΕ θα υλοποιήσει τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει στο διεθνές πλαίσιο για την αειφόρο ανάπτυξη, δομικά στοιχεία του οποίου είναι η Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Γιοχάνεσμπουργκ), η Συναίνεση του Μοντερέν, οι αποφάσεις της Διάσκεψης Κορυφής για την Ανασκόπηση της Χιλιετίας και της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής.

Η ΕΕ θα συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Χιλιετίας μέχρι το 2015. Οι στόχοι αυτοί είναι:

- **Η εξάλειψη της έσχατης φτώχειας και της πείνας**
 - Η μείωση κατά το ήμισυ του ποσοστού των ανθρώπων που ζουν με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα
 - Η μείωση κατά το ήμισυ του ποσοστού των ανθρώπων που υποφέρουν από πείνα
- **Η επίτευξη καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**
 - Η εξασφάλιση ότι όλα τα αγόρια και τα κορίτσια συμπληρώνουν πλήρες πρόγραμμα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
- **Η προαγωγή της ισότητας των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών**
 - Η εξάλειψη των διαφορών μεταξύ των φύλων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά προτίμηση μέχρι το 2005, και σε όλα τα επίπεδα μέχρι το 2015
- **Η μείωση της παιδικής θνησιμότητας**
 - Η μείωση κατά δύο τρίτα του δείκτη θνησιμότητας στα παιδιά ηλικίας κάτω των πέντε ετών
- **Η βελτίωση της υγείας των μητέρων**
 - Η μείωση κατά τρία τέταρτα του ποσοστού θνησιμότητας των μητέρων

- Η καταπολέμηση του **HIV/AIDS, της ελονοσίας και άλλων νόσων**
 - Η ανακοπή και η αναστροφή της τάσης εξάπλωσης του HIV/AIDS
 - Η ανακοπή και η αναστροφή της επίπτωσης της ελονοσίας και άλλων σοβαρών νόσων
- Η εξασφάλιση της **περιβαλλοντικής βιωσιμότητας**
 - Η ενσωμάτωση των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης στις πολιτικές και τα προγράμματα χώρας· αναστροφή της τάσης απώλειας των περιβαλλοντικών πόρων
 - Η μείωση κατά το ήμισυ του ποσοστού των ανθρώπων που δεν διαθέτουν βιώσιμη πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό
 - Η αισθητή βελτίωση της διαβίωσης τουλάχιστον 100 εκατομμυρίων κατοίκων σε εξαθλιωμένες αστικές περιοχές μέχρι το 2020
- Η δημιουργία **παγκόσμιας σύμπραξης** για την ανάπτυξη, ιδίως με την ανάπτυξη ανοικτού εμπορικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος

Για την επίτευξη των ανωτέρω, η ΕΕ θα μεριμνήσει ειδικότερα για:

1) την αύξηση του όγκου της βοήθειας· 2) τη βελτίωση της ποιότητας, της συνοχής και της αποτελεσματικότητας της βοήθειας· 3) την εφαρμογή της κοινοτικής στρατηγικής για την Αφρική· 4) την προώθηση της πρόληψης των συγκρούσεων· 5) την εφαρμογή της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ – της ευρωπαϊκής συναίνεσης για την ανάπτυξη· 6) την επιτυχή ολοκλήρωση του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα και τη συμβολή του στους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας και την αειφόρο ανάπτυξη, 7) την εφαρμογή του συστήματος «ΓΣΠ+», 8) τη συμβολή των περιφερειακών και διμερών εμπορικών συμφωνιών στην αειφόρο ανάπτυξη, 9) την υποστήριξη της αειφόρου ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο

Ενέργειες: Τρέχουσες και προγραμματιζόμενες

- Επιτάχυνση της προόδου που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, COM (2005) 132.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/communications_en.htm
- Στρατηγική της ΕΕ για την Αφρική COM (2005) 489.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/eu_strategy_for_africa_12_10_2005_en.pdf#zoom=100
- Χρηματοδότηση της ανάπτυξης και αποτελεσματικότητα της βοήθειας, COM (2005) 133.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_133_en.pdf
- Συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής, COM (2005) 134.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_134_en.pdf
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων: Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Η ευρωπαϊκή συναίνεση", με βάση την ανακοίνωση COM (2005) 311.
http://europa.eu.int/comm/development/body/development_policy_statement/index_en
- Αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα. Τρέχουσα δράση.
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/doha_da/index_en.htm
- Διμερείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες (όπως συμφωνίες εμπορικής εταιρικής σχέσης με τις χώρες ΑΚΕ). Τρέχουσα δράση.
http://europa.eu.int/comm/development/body/cotonou/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/bilateral/index_en.htm
- Τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης – Δράσεις.
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/sia/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/csr/index_en.htm
- Υλοποίηση των δεσμεύσεων της ΕΕ στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Διάσκεψης για την αειφόρο ανάπτυξη, της πρωτοβουλίας της ΕΕ για τα ύδατα, της πρωτοβουλίας της ΕΕ για την ενέργεια, του δεκαετούς σχεδίου εφαρμογής για τις διεθνείς πρακτικές βιώσιμης

παραγωγής και κατανάλωσης. Τρέχουσα δράση.

http://europa.eu.int/comm/environment/wssd/index_en.html

- Διεθνές πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για την αντιμετώπιση του ιού HIV/AIDS, της ελονοσίας και της φυματίωσης, 2007, COM (2004) 726.
http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/pol_health3_en.htm

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

**ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2005:
ΠΡΩΤΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ**

*ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ
{COM(2005) 37}*

Προϊμιο

Η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και παγκόσμια πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι εταίροι μας σε όλο τον πλανήτη. Θέτει ερωτήματα σχετικά με το πώς μπορούν να συμβιβαστούν η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή, η ισότητα Βορρά/Νότου και η προστασία του περιβάλλοντος. Η σημασία της εκφράζεται στη συνθήκη για την ΕΕ και περιλαμβάνεται στο Σύνταγμα, το οποίο καλεί την Ένωση *“να εργάζεται για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος”*.

Για να αντιμετωπισθούν οι ραγδαίες δημογραφικές αλλαγές στις επόμενες δεκαετίες, θα ασκηθεί τεράστια και ολοένα μεγαλύτερη πίεση στους παγκόσμιους πόρους, είτε πρόκειται για τις κλιματικές αλλαγές, τους φυσικούς πόρους και τη βιοποικιλότητα, είτε για τον άνισο καταμερισμό του πλούτου μεταξύ Βορρά και Νότου. Πρέπει λοιπόν να λάβουμε μέτρα τώρα ώστε αύριο να διατηρήσουμε την ευαίσθητη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ισορροπία που επικρατεί στον πλανήτη.

Το μέλλον της Ευρώπης πρέπει οπωσδήποτε να το δούμε σ’ αυτό το παγκόσμιο πλαίσιο. Η ΕΕ έχει ήδη καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε εσωτερικό και διεθνές επίπεδο. Εάν αναλάβει ενεργό ρόλο, η ΕΕ μπορεί να μετατρέψει την ανάγκη για περιβαλλοντική προστασία και κοινωνική συνοχή σε ευκαιρίες για καινοτομία, ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Με την επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη επιβεβαιώνουμε τη δέσμευση που έχουμε αναλάβει να καθορίσουμε καλύτερα τις διαρθρωτικές αλλαγές που απαιτούν οι οικονομίες μας και η κοινωνία, και να χαράξουμε συγκεκριμένο πρόγραμμα παρακολούθησης αυτής της διαδικασίας αλλαγής, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής όλων.

Για να ανταποκριθεί η Ένωση σ’ αυτή την πρόκληση, απαιτείται συντονισμένη δράση και ισχυρή ηγεσία, ώστε να βρεθούν λύσεις που θα μπορέσουν να προσφέρουν στους κατοίκους της Ευρώπης και κάθε περιοχής του πλανήτη διαρκή οφέλη.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, στην αρχή αυτής της χιλιετίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε τη δέσμευση να καταρτίσει ένα πρόγραμμα αλλαγών, ώστε να αρχίσουμε να αντιμετωπίζουμε τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές τάσεις που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη. Το 2000, η στρατηγική της Λισαβόνας καθόρισε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων για τη δημιουργία μιας πιο δυναμικής και ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης. Το 2001 άρχισε με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ η εφαρμογή ευρείας στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη και το 2002 καθορίστηκε στη Βαρκελώνη η εξωτερική της διάσταση, πριν από την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, το καλοκαίρι του 2002. Καθένα από αυτά τα στάδια συνόδευαν σημαντικές αποφάσεις και μέτρα για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν. Ωστόσο, παρόλα αυτά δεν σημειώθηκε αρκετή πρόοδος· οι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη τάσεις δεν έχουν αρχίσει ακόμη να αναστρέφονται και τα διεθνή συμφέροντα παραμένουν μεγάλα.

Η έναρξη της εντολής νέας Επιτροπής σε συνδυασμό με την εκλογή νέου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποτελεί την κατάλληλη στιγμή για να γίνει ένας απολογισμός της προόδου που έχει σημειωθεί και για να επιταχυνθεί ο ρυθμός των αλλαγών.

Τα πρώτα βήματα έχουν γίνει. Προτείνοντας τους στρατηγικούς στόχους της Ένωσης για τα πέντε επόμενα έτη, η Επιτροπή επιβεβαίωσε εκ νέου τη δέσμευσή της σχετικά με την αιεφόρο ανάπτυξη. Στην ενδιάμεση επανεξέταση της στρατηγικής της Λισαβόνας, πρότεινε να ανανεωθεί η ατζέντα της Λισαβόνας και να αποτελέσει τη στρατηγική μας για την ανάπτυξη και την απασχόληση· αυτό θα μας επιτρέψει να χρησιμοποιήσουμε τους πόρους μιας δυναμικότερης οικονομίας και να προωθήσουμε τις ευρύτερες κοινωνικές και περιβαλλοντικές φιλοδοξίες μας. Κατ' αυτό τον τρόπο, η Λισαβόνα παραμένει βασική συνιστώσα του πρωταρχικού στόχου που αποτελεί η αιεφόρος ανάπτυξη, ο οποίος καθορίστηκε στη Συνθήκη, δηλαδή βιώσιμη βελτίωση της κοινωνικής πρόνοιας και του βιοτικού επιπέδου για τις παρούσες και τις μελλοντικές γενεές. Όπως επιβεβαίωσε η Επιτροπή στην ενδιάμεση επανεξέταση: *“Τόσο η στρατηγική της Λισαβόνας όσο και η στρατηγική για την αιεφόρο ανάπτυξη συμβάλλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου. Δεδομένου ότι αλληλοενισχύονται, στοχεύουν σε συμπληρωματικές ενέργειες, χρησιμοποιούν διαφορετικά μέσα και παράγουν αποτελέσματα σε διαφορετικά χρονικά σημεία.”*

Εξάλλου, την επανεξέταση της στρατηγικής της Λισαβόνας συνοδεύει η έναρξη, επίσης σήμερα, από την Επιτροπή ενός νέου προγράμματος κοινωνικής δράσης της ΕΕ, το οποίο καθορίζει τις γενικές γραμμές των πολιτικών που μπορούν να βοηθήσουν στην εξασφάλιση μεγαλύτερης συνοχής στην ήπειρο και στην περαιτέρω ανάπτυξη του κοινωνικού προτύπου μας για την αντιμετώπιση των τάσεων που είναι αντίθετες προς την αιεφόρο ανάπτυξη. Κατ' αυτό τον τρόπο, το πρόγραμμα κοινωνικής δράσης συμβάλλει επίσης στην επίτευξη του στόχου της αιεφόρου ανάπτυξης.

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί το πρώτο βήμα της Επιτροπής για την αναθεώρηση της στρατηγικής για την αιεφόρο ανάπτυξη κατά το 2005. Η παρούσα έκθεση αποτελεί μία πρώτη αξιολόγηση της προόδου που έχει σημειωθεί από το 2001 και περιγράφει ορισμένες μελλοντικές κατευθύνσεις, οι οποίες μπορούν να καθοδηγήσουν την επανεξέταση της στρατηγικής για την αιεφόρο ανάπτυξη που θα υποβληθεί εντός του έτους σε χωριστή ανακοίνωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Η παρούσα ανακοίνωση βασίζεται στις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά το περασμένο έτος, καθώς και στη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής τον Απρίλιο του 2004 και τα αποτελέσματα δημόσιων διαβουλεύσεων που άρχισαν με την Επιτροπή τον περασμένο Οκτώβριο¹².

¹²

Τα συμπεράσματά τους περιλαμβάνονται εκτενέστερα στα μέρη 1 και 2 του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC(2005) 225. Το πλήρες κείμενο της έκθεσης της Επιτροπής για τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων θα είναι σύντομα διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://europa.eu.int/comm/sustainable/pages/review_en.htm.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ατενίζει το μέλλον της ανοιχτά και σε μακροπρόθεσμη βάση. Πιστεύουμε στη δύναμη και στις αξίες στις οποίες βασίζεται το δυναμικό ευρωπαϊκό πρότυπό μας. Θα μεριμνήσουμε ώστε να μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Ο θεμελιώδης αυτός στόχος θα διαφαίνεται σε όλες τις πολιτικές της Ένωσης. Η αειφόρος ανάπτυξη απαιτεί να λάβουμε μέτρα από τώρα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει την ικανότητα, την αρμοδιότητα και τη δημιουργικότητα για να πραγματοποιήσει τις απαιτούμενες αλλαγές. Οι Ευρωπαίοι και όλοι οι πολίτες του υπόλοιπου κόσμου μπορούν να βασίζονται στη δέσμευση της Ένωσης να διασφαλίσει βιώσιμο μέλλον για όλους.

Μέρος Ι: Αειφόρος Ανάπτυξη – Ποιες είναι οι προκλήσεις;

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αειφόρος ανάπτυξη – δηλαδή η κάλυψη των αναγκών της παρούσας γενιάς χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις ανάγκες τους – αποτελεί θεμελιώδη στόχο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση¹³ και του Συντάγματος. Αποτελεί γενική έννοια η οποία στηρίζει όλες τις πολιτικές, τις δράσεις και τις στρατηγικές της Ένωσης και απαιτεί τη χάραξη και εφαρμογή οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών πολιτικών κατά τρόπο αμοιβαία συμπληρωματικό.

Επειδή η παγκοσμιοποίηση καθίσταται ολοένα ισχυρότερη, είναι απαραίτητη μία σαφής πολιτική ηγεσία ικανή να προωθήσει **ένα δυναμικό ευρωπαϊκό πρότυπο** για το παρόν και το μέλλον. Η Επιτροπή ανέλαβε τη σταθερή δέσμευση για αειφόρο ανάπτυξη και επιθυμεί να χαράξει ένα εποικοδομητικό πρόγραμμα αλλαγών. Το μέλλον της Ευρώπης και του υπόλοιπου πλανήτη πρέπει να προβλεφθεί μακροπρόθεσμα και απαιτεί δράση στο πλαίσιο ευρέως φάσματος πολιτικών. Η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι πρέπει να βελτιωθεί η ευημερία, η αλληλεγγύη και η ασφάλεια, ούτως ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής και για μας και για τις μελλοντικές γενιές. Χρειαζόμαστε ανάπτυξη και περισσότερες θέσεις απασχόλησης, καθώς και καθαρότερο και υγιέστερο περιβάλλον. Επίσης χρειαζόμαστε μία κοινωνία με περισσότερη συνοχή, όπου η ευημερία και οι ευκαιρίες θα είναι μοιρασμένες σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και πέρα από αυτή. Χρειαζόμαστε περισσότερη καινοτομία, έρευνα και εκπαίδευση. Πρέπει δε να αναλάβουμε τις ευθύνες μας και να ανταποκριθούμε στις υποχρεώσεις μας στη διεθνή σκηνή. Η μελλοντική μας ευημερία και ποιότητα ζωής θα εξαρτηθεί από την ικανότητά μας και τη βούλησή μας να μεταβάλουμε τα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης και να αποσυνδέσουμε την οικονομική ανάπτυξη από την επιδείνωση του περιβάλλοντος.

Η δράση σ' αυτούς τους τομείς δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο στην Ένωση. Η αειφόρος ανάπτυξη παραμένει παγκόσμια πρόκληση. Γι' αυτό είναι βασικό η ευρωπαϊκή πολιτική δράση να αναπτύσσεται παράλληλα και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Αυτό απαιτεί ολοκληρωμένη προσέγγιση και αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι με την παγκοσμιοποίηση και την αυξανόμενη αλληλεξάρτηση των προβλημάτων, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προσφέρει ό,τι καλύτερο για τις βασικές εσωτερικές προτεραιότητές της μόνο εάν συγχρόνως επιτύχει στη διεθνή σκηνή. Κατά τον ίδιο τρόπο, η ΕΕ πρέπει οπωσδήποτε να χαράξει πολιτικές που να εκφράζουν τις διεθνείς δεσμεύσεις της, ώστε τα λόγια να μετατραπούν σε πράξεις, και να διατηρήσει την αξιοπιστία της ως διεθνούς πρωταγωνιστή στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης.

Αν και η εντολή της Επιτροπής διαρκεί ως το τέλος του 2009, πρέπει σαφώς κατά τη χάραξη της πολιτικής της να ατενίζει το μέλλον μετά από αυτή την ημερομηνία. Εάν θέλουμε να επιτύχουμε τους μακροπρόθεσμους στόχους μας, δεν πρέπει να περιμένουμε ως αύριο· πρέπει να δράσουμε τώρα. Για να υλοποιηθεί το μακροπρόθεσμο όραμα, απαιτούνται συγκεκριμένοι στόχοι που θα κατευθύνουν τις μακροπρόθεσμες τάσεις, καθώς και μηχανισμοί για την επίτευξη των τεθέντων στόχων, ήδη από τώρα. Η παρούσα Επιτροπή έχει ήδη επιβεβαιώσει

¹³ Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

τη σημασία που έχουν για την αειφόρο ανάπτυξη οι βασικοί στρατηγικοί της στόχοι που είναι η ευημερία, η αλληλεγγύη και η ασφάλεια¹⁴.

Η ΕΕ ανέλαβε για πρώτη φορά δέσμευση για την αειφόρο ανάπτυξη τον Ιούνιο του 2001. Τότε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του **Γκέτεμποργκ** ενέκρινε τη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη της ΕΕ με βάση ανακοίνωση της Επιτροπής. Το 2002, η Επιτροπή παρουσίασε δεύτερη ανακοίνωση¹⁵ η οποία τόνιζε την εξωτερική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης, την οποία ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της **Βαρκελώνης**. Τα κείμενα αυτά αποτελούν από κοινού τη βάση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη της ΕΕ. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να επανεξετάσει τη στρατηγική με την έναρξη των καθηκόντων κάθε νέας Επιτροπής. Συνεπώς, εντός του 2005, με βάση τον απολογισμό των τεσσάρων περασμένων ετών, η Επιτροπή θα επανεξετάσει αυτή τη στρατηγική.

Η νέα στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη θα πρέπει να βασίζεται σε μία ευρύτερη προσέγγιση που θα τονίζει τις απαιτούμενες διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία, ώστε τα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης να συμβιβάζονται περισσότερο με την αειφόρο ανάπτυξη, και να καλύπτει τις τάσεις που είναι αντίθετες προς αυτήν. Εάν ενισχυθεί περισσότερο η νέα προσέγγιση χάραξης των πολιτικών, η αναθεωρημένη στρατηγική θα επιβεβαιώσει την τρισδιάστατη προσέγγισή της και θα εξασφαλίσει την πλήρη ενσωμάτωση και ενίσχυση των εξωτερικών πτυχών της αειφόρου ανάπτυξης. Επίσης, θα επιβεβαιώσει τη δέσμευση που αναφέρεται στην πρόταση για τις δημοσιονομικές προοπτικές 2007-2013, σύμφωνα με την οποία η αειφόρος ανάπτυξη θα αποτελεί κατευθυντήρια αρχή των κοινοτικών πολιτικών.

2. Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη αποτελείται από τα εξής στοιχεία:

Κατ'αρχάς, εξηγεί **γενικά τι συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη**. Το βασικό μήνυμα της στρατηγικής είναι ότι, σε τελευταία ανάλυση, η οικονομική, η κοινωνική και η περιβαλλοντική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης πρέπει να συνδυάζονται και να ενισχύει αμοιβαία η μία την άλλη: *“Η αειφόρος ανάπτυξη προσφέρει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ένα θετικό μακρόπνοο όραμα για μια περισσότερο ευημερούσα και δικαιότερη κοινωνία μέσα σ'ένα καθαρότερο, ασφαλέστερο και υγιέστερο περιβάλλον - μιας κοινωνίας που θα παρέχει καλύτερη ποιότητα ζωής, για μας, τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας”*¹⁶. Η κατανόηση της σημασίας των τριών αυτών εννοιών στις οποίες βασίζεται η αειφόρος ανάπτυξη και των μεταξύ τους σχέσεων είναι καθοριστική.

Το δεύτερο, και ενδεχομένως το πλέον φιλόδοξο μέρος της στρατηγικής επιδιώκει να **βελτιώσει τον τρόπο χάραξης των πολιτικών μας**, εστιάζοντας τις προσπάθειες στη βελτίωση της συνοχής των πολιτικών και ενημερώνοντας τους πολίτες για τις πιθανές μεθόδους συμβιβασμού μεταξύ των αντιφατικών στόχων, ώστε να μπορούν να λαμβάνονται σωστές πολιτικές αποφάσεις. Αυτό προϋποθέτει προσεκτική εξέταση όλων των επιπτώσεων τους, περιλαμβανομένων των επιπτώσεων που θα έχει η μη ανάληψη δράσης, ιδίως με την

¹⁴ COM(2005) 12, της 26.1.2005 : “Στρατηγικοί στόχοι 2005-2009. Ευρώπη 2010: μία εταιρική σχέση για την ευρωπαϊκή ανανέωση – Ευημερία, αλληλεγγύη και ασφάλεια”.

¹⁵ COM(2002) 82, 13.2.2002: “Προς μια παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη”.

¹⁶ COM(2001) 264 “Αειφόρος ανάπτυξη της Ευρώπης για έναν καλύτερο κόσμο: Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη”, σ. 2.

έγκαιρη εκτίμηση του αντίκτυπου, καθώς και την αποστολή των κατάλληλων σημάτων στην αγορά με τον καθορισμό κατάλληλων τιμών. Επιπλέον προϋποθέτει ότι οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής της ΕΕ λαμβάνουν υπόψη το διεθνές πλαίσιο και προωθούν ενεργά τη συνοχή μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών. Επίσης, απαιτούνται επενδύσεις στους τομείς των επιστημών και της τεχνολογίας, που θα διευκολύνουν τις απαιτούμενες για την αειφόρο ανάπτυξη προσαρμογές. Τέλος, ο νέος τρόπος χάραξης των πολιτικών επιδιώκει τη βελτίωση της επικοινωνίας και την κινητοποίηση των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Τρίτον, εξετάζει έναν περιορισμένο αριθμό **τάσεων οι οποίες είναι σαφώς αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη**, όπως για παράδειγμα το θέμα των κλιματικών αλλαγών και της χρησιμοποίησης ενεργειακών πόρων, οι απειλές για τη δημόσια υγεία, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η γήρανση της κοινωνίας, η διαχείριση των φυσικών πόρων, η χρήση γης και οι μεταφορές.

Τέλος, η παγκόσμια διάσταση επεκτείνεται σε ορισμένους από τους διεθνείς στόχους και επικεντρώνεται στους στόχους προτεραιότητας που καθορίστηκαν στη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη (WSSD). Πρόκειται για τον έλεγχο της παγκοσμιοποίησης, το εμπόριο για αειφόρο ανάπτυξη, την καταπολέμηση της φτώχειας, την κοινωνική ανάπτυξη, την αειφόρο διαχείριση των φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων, τη βελτίωση της συνοχής των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη χρηστή διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα και τη χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης.

3. ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΗ Η ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ

Η Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει τη δέσμευση να επανεξετάζει τη στρατηγική στην αρχή κάθε νέας εντολής της Επιτροπής. Η πρωτοβουλία αυτή χαιρετίστηκε κατά τις πρόσφατες συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο και τον Νοέμβριο του 2004. Επίσης, η ανάγκη για επανεξέταση σ' αυτό το στάδιο καθίσταται επιτακτικότερη λόγω ορισμένων εξελίξεων:

- η επιδείνωση των τάσεων που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη, και συγκεκριμένα οι αυξανόμενες πιέσεις που ασκούνται στους φυσικούς πόρους, τη βιοποικιλότητα και το κλίμα, καθώς και η διαρκής ανισότητα και η φτώχεια, αλλά και οι αυξανόμενες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που οφείλονται στη γήρανση του πληθυσμού·
- τα περιορισμένα αποτελέσματα της οικονομίας της Ευρώπης, σε συνδυασμό με τη συνέχιση της παγκοσμιοποίησης που δημιουργεί νέες ανταγωνιστικές πιέσεις και με την εμφάνιση νέων βιομηχανικών χωρών (π.χ. Κίνα, Ινδία και Βραζιλία), που αναγγέλλουν αύξηση του οικονομικού ανταγωνισμού και ενδεχομένως αλλαγές των εθνικών διαρθρώσεων παραγωγής, οι οποίες έχουν συνέπειες για την αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμια κλίμακα·
- οι νέες διεθνείς δεσμεύσεις και διαπραγματεύσεις που είναι δυνατόν να συμβάλουν στη παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη πρέπει να συνοδεύονται από μεγαλύτερες προσπάθειες υλοποίησής τους (π.χ. το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα του ΠΟΕ, το πρόγραμμα εφαρμογής του Γιοχάνεσμπουργκ που αποφασίστηκε στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη, οι δεσμεύσεις του Μοντερέι για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης και οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας)·

- οι νέες απειλές για την ασφάλεια, όπως η τρομοκρατία (επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 και 11^{ης} Μαρτίου 2004), οι φυσικές καταστροφές (πλημμύρες) και οι κίνδυνοι για την υγεία (π.χ. SARS) δημιούργησαν μεγάλο αίσθημα ανασφάλειας. Επίσης, καθίσταται ολοένα και πιο σαφής η επίγνωση της ανάγκης να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της διαφθοράς και του ρατσισμού·
- τέλος, κατά την επανεξέταση πρέπει να ληφθούν υπόψη η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε 25 κράτη μέλη, καθώς και ο καθορισμός εθνικών στρατηγικών για την αειφόρο ανάπτυξη στα περισσότερα κράτη μέλη και η μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

Αν και έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος στην εφαρμογή της στρατηγικής και άμεσα αποτελέσματα δεν μπορούν να αναμένονται, είναι σαφές ότι πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά. Δεν υπάρχουν πολλές ενδείξεις ότι οι περισσότερες από τις απειλές για την αειφόρο ανάπτυξη έχουν περιορισθεί, γι' αυτό απαιτούνται επείγουσες και συνεχείς ενέργειες. Λεπτομερέστερη περιγραφή της προόδου που έχει σημειωθεί υπάρχει στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής¹⁷, μπορούμε ωστόσο να υπογραμμίσουμε ορισμένες σημαντικές εξελίξεις.

- **Αλλαγή του τρόπου χάραξης των πολιτικών μας.** Από το 2001, εφαρμόζεται “νέος τρόπος χάραξης των πολιτικών”, ώστε οι πολιτικές να είναι πιο συνεκτικές και να δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης.

¹⁷ SEC(2005) 225.

Βελτίωση της συνοχής των πολιτικών

Η ενσωμάτωση ορισμένων οριζόντιων αρχών των συνθηκών σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές αποτελεί βασικό στόχο. Παράδειγμα των μέτρων που λαμβάνονται για τον σκοπό αυτό από την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί η “διαδικασία του Κάρντιφ”, η οποία συμβάλλει στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβλημάτων στις τομεακές πολιτικές. Ωστόσο, ο πρώτος απολογισμός της διαδικασίας του Κάρντιφ, που πραγματοποιήθηκε το 2004, έδειξε ότι η πρόοδος που έχει σημειωθεί είναι μέχρι στιγμής περιορισμένη.

Το 2003, δημιουργήθηκε στην Επιτροπή ένας νέος μηχανισμός αξιολόγησης των επιπτώσεων ως μέσο για τη βελτίωση της συνοχής των πολιτικών. Σκοπός αυτού του μηχανισμού είναι να αξιολογεί με ολοκληρωμένο τρόπο τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των σημαντικότερων πολιτικών προτάσεων και να καθιστά σαφέστερους τους συμβιβασμούς μεταξύ ανταγωνιστικών στόχων. Μέχρι σήμερα, η Επιτροπή έχει συντάξει πάνω από 50 αξιολογήσεις των επιπτώσεων για ένα ευρύ φάσμα πολιτικών, από προτάσεις οδηγίας για την ανασφάλιση έως πολιτικές κατευθύνσεις για την κοινή οργάνωση της αγοράς ζάχαρης και τη χρηματοδότηση του Natura 2000. Όσον αφορά το εξωτερικό, άρχισαν να εκπονούνται μελέτες για τις επιπτώσεις στην αειφορία στο πλαίσιο των μεγάλων εμπορικών διαπραγματεύσεων.

Ανάπτυξη της ανοικτής μεθόδου συντονισμού

Η ανοικτή μέθοδος συντονισμού μπορεί να αποδειχθεί ισχυρό μέσο για την προώθηση της ανταλλαγής χρήσιμων πρακτικών, τη συμμετοχή και την κινητοποίηση των ενδιαφερομένων και την άσκηση πιέσεων στα κράτη μέλη για την υιοθέτηση στρατηγικότερης και πιο ολοκληρωμένης προσέγγισης και για τη χάραξη αποτελεσματικότερων πολιτικών. Στους τομείς της κοινωνικής ένταξης και των συντάξεων οι κοινοί στόχοι και κοινοί δείκτες έχουν, για παράδειγμα, συμφωνηθεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη. Τα περισσότερα κράτη μέλη καθόρισαν ποσοτικούς στόχους όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ορθές τιμές και κίνητρα

Τα μέτρα που θα διασφαλίσουν ότι οι τιμές της αγοράς αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κόστος των οικονομικών δραστηριοτήτων για την κοινωνία θα ενθαρρύνουν την αλλαγή των προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης. Για τον σκοπό αυτό, τα μέσα που βασίζονται στην αγορά όπως οι περιβαλλοντικοί φόροι, τα συστήματα εμπορίας εκπομπών και οι επιδοτήσεις μπορούν να συμπληρώσουν αποτελεσματικά τα παραδοσιακά ρυθμιστικά μέτρα. Στον τομέα αυτό, τα τελευταία έτη σημειώθηκε πρόοδος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά η λήψη αποφάσεων εξακολουθεί να είναι δύσκολη σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως σε ό,τι αφορά τη φορολόγηση, λόγω της απαιτούμενης ομοφωνίας στο Συμβούλιο. Παράδειγμα όπου η ΕΕ εφάρμοσε μέσα που βασίζονται στην αγορά αποτελεί η οδηγία του 2003 για τη φορολόγηση της ενέργειας, η οποία επεκτείνει το κοινοτικό σύστημα του ελάχιστου φορολογικού συντελεστή από τα ορυκτέλαια σε άλλα ενεργειακά προϊόντα, αλλά και το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, που ισχύει από το 2005 για να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του Κυότο για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Επένδυση στις επιστήμες και τις τεχνολογίες

Η πρόοδος των γνώσεων και των τεχνολογιών αποτελούν βασικό παράγοντα για την επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική και περιβαλλοντική αειφόρο ανάπτυξη. Πολλών ειδών συνέργειες μπορούν να χρησιμοποιηθούν μεταξύ της καινοτομίας για την ποιότητα και την απόδοση, αφενός, και την καινοτομία για τη βελτιστοποίηση της χρήσης της ενέργειας, των αποβλήτων και της ασφάλειας, αφετέρου. Για παράδειγμα, τα μηχανήματα που έχουν περισσότερη ενεργειακή απόδοση καταναλώνουν λιγότερους φυσικούς πόρους και εκπέμπουν λιγότερα αέρια. Εξάλλου, οι επενδύσεις στις νέες τεχνολογίες θα δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης και θα συμβάλουν στην ανάπτυξη. Η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σ' αυτό τον τομέα περιλαμβάνει τις δραστηριότητες για την αειφόρο ανάπτυξη του 6^{ου} προγράμματος-πλαισίου έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Το πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες προωθεί τεχνολογικές πλατφόρμες για το υδρογόνο και τα στοιχεία καυσίμου, τις φωτοβολταϊκές διατάξεις, την αειφόρο χημική τεχνολογία, την υδροδότηση και την υγιεινή. Η ΕΕ προωθεί επίσης τη διάδοση των τεχνολογιών που έχουν αντίκτυπο στα κοινωνικά μας συστήματα, για παράδειγμα στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης¹⁸.

Ενημέρωση και κινητοποίηση των πολιτών και των επιχειρήσεων

Η κοινωνία των πολιτών και ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αειφόρο ανάπτυξη. Έχουν ήδη αναληφθεί αρκετές πρωτοβουλίες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για να ενθαρρυνθούν αυτές οι ομάδες να συμμετέχουν ενεργά, καθώς και για να βελτιωθεί η διαδικασία διαβουλεύσεων και η κινητοποίηση των ενδιαφερομένων. Μεταξύ άλλων, η Επιτροπή εξέδωσε τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαβούλευση των ενδιαφερόμενων μερών και βελτίωσε την ενημέρωση και τη συμμετοχή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με το περιβάλλον. Επίσης έχει αναλάβει διάφορες πρωτοβουλίες για να προωθήσει την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

¹⁸ Βλέπε π.χ. το σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική υγεία (e-health) που εκδόθηκε πρόσφατα: βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης για τους Ευρωπαίους πολίτες – σχέδιο δράσης για ένα ευρωπαϊκό χώρο ηλεκτρονικής υγείας, COM(2004) 356.

- Τάσεις αντίθετες προς την αιεφόρο ανάπτυξη

Κλιματικές αλλαγές και καθαρή ενέργεια

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 100 ετών, η θερμοκρασία της Ευρώπης αυξήθηκε ταχύτερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο (0,95°C στην Ευρώπη έναντι 0,7°C στον πλανήτη)¹⁹. 8 στους 9 παγετώνες υποχωρούν σημαντικά· τα ακραία καιρικά φαινόμενα – όπως η ξηρασία, τα κύματα καύσωνος και οι πλημμύρες – έχουν αυξηθεί²⁰. Για να διατηρηθεί η άνοδος της θερμοκρασίας της Γης κάτω από το επίπεδο στο οποίο καθίσταται πιθανή μια πιο επικίνδυνη αλλαγή του κλίματος, πρέπει να μειωθούν συνολικά κατά πολύ οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου. Ορισμένες εκτιμήσεις των ζημιών που προκλήθηκαν από ακραία συμβάντα το 2002 δείχνουν ζημία 25 δις ευρώ²⁰. Η παροχή αξιόπιστης και προσιτής ενέργειας κάθε άλλο παρά δεδομένη είναι στον αναπτυσσόμενο κόσμο, όπου πάνω από δύο δισεκατομμύρια άνθρωποι στηρίζονται στη βιομάζα (ξύλο, απόβλητα, κλπ.) ως βασική πηγή ενέργειας και 1,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια.

Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Αλλαγή του Κλίματος (ΕΠΑΚ) αποτέλεσε το βασικό μέσο για την ανάληψη δράσης για την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών στην Ευρώπη. Καλύπτει ουσιαστικές πρωτοβουλίες στον τομέα της ενέργειας και το πρόσφατο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο άρχισε να ισχύει από την 1^η Ιανουαρίου 2005. Η ΕΕ ενθαρρύνει επίσης διάφορα μέτρα που συμβάλλουν στην καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών μέσω των περιφερειακών ταμείων της. Ωστόσο, αν και τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι, το 2002, η ΕΕ-15 είχε περιορίσει τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατά 2,9% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, πρέπει να καταβληθούν ακόμη πολλές προσπάθειες για να επιτευχθεί ο στόχος του πρωτοκόλλου του Κυότο που προβλέπει μείωση 8% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 κατά την περίοδο 2008-2012. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ συνέχισε επίσης να διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση της κύρωσης του πρωτοκόλλου του Κυότο και την εκπλήρωση των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την αιεφόρο ανάπτυξη του Γιοχάνεσμπουργκ του 2002. Στον τομέα αυτό, η ΕΕ υποστήριξε τη χρησιμοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε παγκόσμια κλίμακα, μέσω του συνασπισμού του Γιοχάνεσμπουργκ υπέρ της ανανεώσιμης ενέργειας. Η πρωτοβουλία της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας αποτελεί συμβολή στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αιεφόρο Ανάπτυξη, με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης σε επαρκείς, αιεφόρους και οικονομικά προσιτές ενεργειακές υπηρεσίες σε αγροτικές, περιαστικές και αστικές περιοχές.

Στην Ευρώπη, ανανεώθηκε η δέσμευση να επιτευχθεί ουσιαστική πρόοδος στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης με μία νέα πρωτοβουλία για την ενεργειακή απόδοση.

¹⁹ Έκθεση του ΕΟΠ (επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών της Ευρώπης), Αύγουστος 2004.

²⁰ Munich Re, Geo risk research department, Ιανουάριος 2004.

Οι κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία στην ΕΕ αυξάνονται ολοένα και περισσότερο από το 2001. Οι ασθένειες που συνδέονται με τον τρόπο ζωής και οι χρόνιες ασθένειες αυξάνονται ταχέως σε παγκόσμιο επίπεδο, με πιο ανησυχητική την εξέλιξη της παχυσαρκίας (10-40% αύξηση κατά τα τελευταία 10 έτη στις περισσότερες χώρες της ΕΕ). Η επιδημία HIV/AIDS έφθασε συνολικά το υψηλότερο επίπεδο μολύνσεων που είχε φθάσει ποτέ (39,4 εκατ.) και το ποσοστό των νέων περιπτώσεων μόλυνσης από τον ιό ανοσολογικής ανεπάρκειας του ανθρώπου (HIV) υπερδιπλασιάστηκε στην Ευρώπη από το 1996. Η αύξηση των επαφών και της κινητικότητας στον πλανήτη αύξησαν τον αντίκτυπο των κινδύνων για την υγεία που οφείλονται σε λοιμώδεις νόσους όπως η γρίπη των πτηνών και το οξύ αναπνευστικό σύνδρομο (SARS). Η τρομοκρατία με βιολογικά και χημικά όπλα αποτελεί άλλο νέο στοιχείο. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, τα πρόσφατα οφέλη στον τομέα της υγείας και της ανάπτυξης έχουν αναστραφεί και η εξάπλωση των κυριότερων μεταδοτικών ασθενειών αποτελεί σοβαρή απειλή για την μελλοντική ανάπτυξή τους. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) στο ανθυγιεινό περιβάλλον οφείλεται ο θάνατος κάθε έτος πάνω από 5 εκατομμυρίων παιδιών στον κόσμο.

Παραδείγματα μέτρων που έχουν ληφθεί από το 2001 αποτελούν η χρηματοδότηση της γονιδιακής έρευνας για την καταπολέμηση της ανθεκτικότητας των μικροβίων στα αντιβιοτικά, η δημιουργία ενός κοινού δικτύου επιτήρησης και έγκαιρης προειδοποίησης για τις μεταδοτικές ασθένειες, η έγκριση πρότασης νέου ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου για τα χημικά προϊόντα (REACH), η έγκριση του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης 2004-2010 για το περιβάλλον και την υγεία, καθώς και η σύσταση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EAAT) και του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τις Μεταδοτικές Ασθένειες (ΕΚΜΑ).

Σε διεθνές επίπεδο, αυξήθηκε σημαντικά η χρηματοδότηση της ΕΕ για την καταπολέμηση ασθενειών όπως ο ιός ανοσολογικής ανεπάρκειας του ανθρώπου (HIV), η φυματίωση και η ελονοσία. Συνεισφορές έχουν δοθεί επίσης για τη μείωση της τιμής των βασικών φαρμακευτικών προϊόντων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελούν ολοένα και μεγαλύτερο πρόβλημα. Στην ΕΕ, το 15% περίπου του πληθυσμού ζει στο όριο της φτώχειας. Η κατάσταση σε ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη είναι ιδιαίτερα ανησυχητική. Άλλα ανησυχητικά φαινόμενα είναι η μεταβίβαση της φτώχειας και του αποκλεισμού από τη μια γενιά στην επόμενη και το δυσανάλογο βάρος που φέρουν ορισμένες υποομάδες του πληθυσμού (π.χ. άνεργοι, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με αναπηρία, εθνοτικές μειονότητες). Από τα 6 δισεκατομμύρια ανθρώπους που ζουν στον πλανήτη, τα 2,8 ζουν με λιγότερο από 2 ευρώ την ημέρα.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν να συντονίσουν τις πολιτικές τους για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού θέτοντας κοινούς στόχους, χαράσσοντας εθνικά σχέδια δράσης και αξιολογώντας τα με βάση κοινούς δείκτες, ώστε να παρακολουθούν την πρόοδο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει αυτή τη διαδικασία συντονισμού. Η χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής συμβάλλει επίσης στην επίτευξη αυτού του στόχου, κυρίως με επενδύσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της τοπικής απασχόλησης.

Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα σε παγκόσμιο επίπεδο, η αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ θέτει ως κύριο στόχο της την ουσιαστική μείωση και, ενδεχομένως, την εξάλειψη της φτώχειας. Έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα στο πλαίσιο της νέας παγκόσμιας συνεργασίας για την εξάλειψη της φτώχειας και την αειφόρο ανάπτυξη που καθιερώθηκε στις διασκέψεις κορυφής της Ντόχα, του Μοντερέι και του Γιοχάνεσμπουργκ.

Η γήρανση της κοινωνίας

Σύμφωνα με τις προβλέψεις, η αύξηση του πληθυσμού στην ΕΕ θα σταματήσει και ο φθίνων αριθμητικά και γηράσκων ενεργός πληθυσμός θα πρέπει να στηρίξει τον αυξανόμενο αριθμό ατόμων τρίτης ηλικίας. Το ποσοστό εξαρτώμενων ατόμων τρίτης ηλικίας προβλέπεται να αυξηθεί από 24% το 2004 σε 47% το 2050.

Αν και η αύξηση του προσδόκιμου ζωής αποτελεί σημαντικό επίτευγμα, η γήρανση της ευρωπαϊκής κοινωνίας δημιουργεί προβλήματα αειφόρου ανάπτυξης τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν. Ούτε η μετανάστευση ούτε η ταχεία αύξηση των ποσοστών γεννήσεων μπορούν να αποτρέψουν τη μεγάλη αύξηση του ποσοστού ατόμων τρίτης ηλικίας στον πληθυσμό κατά τις επόμενες δύο δεκαετίες.

Η Επιτροπή συνεργάζεται με τα κράτη μέλη για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, ούτως ώστε να παραμείνουν οικονομικά βιώσιμα και να προσαρμοστούν στο κοινωνικό πλαίσιο. Μεταξύ των μέτρων περιλαμβάνεται επίσης η παράταση του επαγγελματικού βίου των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Ο στόχος, ο οποίος καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, είναι να εργάζεται το 50% των ατόμων ηλικίας 55-64 ετών ως το 2010 και να αυξηθεί κατά πέντε έτη η πραγματική ηλικία αποχώρησης από την αγορά εργασίας ως το 2010. Εκτός από την οικονομική άποψη, τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης πρέπει επίσης να εξελιχθούν για να μπορούν να αντιμετωπίσουν την αναμενόμενη ζήτηση εκ μέρους του μεγαλύτερου αριθμού ατόμων τρίτης ηλικίας, ιδίως για να βελτιωθεί η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διευκολύνει τη διαρθρωμένη συνεργασία σ' αυτό τον τομέα καθώς και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

Διαχείριση των φυσικών πόρων

Η ταχεία αύξηση του πληθυσμού της Γης σημαίνει ότι το 2010 οι κάτοικοί της θα είναι ήδη κατά 400 εκατομμύρια περισσότεροι από σήμερα, κυρίως στις αστικές περιοχές. Σε ένα κόσμο αυξανόμενης αλληλεξάρτησης δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να παράγουμε και να καταναλώνουμε όπως σήμερα, διότι κινδυνεύει η βιοποικιλότητα. Σε όλο τον πλανήτη υπάρχουν 15.500 είδη φυτών και ζώων που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης. Τις τελευταίες δεκαετίες ήταν ιδιαίτερα σημαντικές οι απώλειες κατ' ουσία σε όλους τους τύπους οικοσυστημάτων και ειδών (ζώων, φυτών, γλυκών υδάτων, εύφορων γαιών, κλπ). Τα γλυκά ύδατα αποτελούν επίσης πολύτιμο φυσικό πόρο που υφίσταται πίεση. Γενικά, η παγκόσμια κρίση έλλειψης ύδατος απειλεί την ανθρώπινη ζωή, την αειφόρο ανάπτυξη και, σε τελευταία ανάλυση, την ειρήνη και την ασφάλεια.

Τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την επίτευξη του στόχου της Ευρωπαϊκής Ένωσης να έχει σταματήσει, έως το 2010, η απώλεια βιοποικιλότητας περιλαμβάνουν τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, καθώς και τη δημιουργία του δικτύου Natura 2000. Επί του παρόντος καταρτίζεται ανακοίνωση για την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας έως το 2010. Τα μέτρα για την αύξηση της αποδοτικότητας των πόρων περιλαμβάνουν την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τα απόβλητα ειδών

ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και τις ανακοινώσεις της Επιτροπής σχετικά με την ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων. Κατά την περίοδο 2000-2006, η Ευρωπαϊκή Ένωση χορηγεί επίσης σημαντικά ποσά που προέρχονται από τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής για τη συγχρηματοδότηση επενδύσεων περιβαλλοντικών υποδομών και την αποκατάσταση και συντήρηση των βιομηχανικών, αστικών και φυσικών περιοχών.

Μεταξύ των διεθνών πρωτοβουλιών περιλαμβάνονται η πρωτοβουλία της ΕΕ στον τομέα του ύδατος – “Νερό για τη ζωή” – ως συνέχεια της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Η ΕΕ διαδραματίζει επίσης πρωτεύοντα ρόλο στο πλαίσιο της Σύμβασης για την Βιοποικιλότητα και στις εργασίες εκπόνησης δεκαετών προγραμμάτων για τη μετάβαση σε αειφόρους τρόπους κατανάλωσης και παραγωγής.

Χρήση της γης και μεταφορές

Παρά το στόχο της αποσύνδεσης της ανάπτυξης του ΑΕΠ από την ανάπτυξη των μεταφορών, ο όγκος των μεταφορών συνεχίζει να αυξάνεται ταχύτερα από το ΑΕΠ. Αυτό βέβαια έχει επιπτώσεις σε πολλούς τομείς, από την κυκλοφοριακή συμφόρηση και τα προβλήματα υγείας που προκαλούν οι ατμοσφαιρικοί ρύποι, έως τις αυξημένες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που θίγουν τους στόχους της ΕΕ για τις κλιματικές αλλαγές.

Η ΕΕ ανέλαβε ορισμένες πρωτοβουλίες για να περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις αυτής της τάσης στην ανάπτυξη των μεταφορών. Ενθαρρύνει τη μετάβαση από τις οδικές μεταφορές σε μέσα μεταφοράς με μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως τα λεωφορεία καθαρής τεχνολογίας, τα πλοία και οι σιδηρόδρομοι. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης να θεσπίσουν τα κράτη μέλη τη χρέωση των υποδομών, ώστε να επηρεάσουν τη ζήτηση στον τομέα των μεταφορών, επιτυγχάνοντας μία κατάσταση όπου οι τιμές που καταβάλλουν οι χρήστες των μέσων μεταφοράς να εκφράζουν το πλήρες κόστος για την κοινωνία (π.χ. η οδηγία για το ευρωπαϊκό σήμα τέλους κυκλοφορίας), αλλά η σχετική υλοποίηση της πρότασης παραμένει περιορισμένη. Επίσης, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος, η οποία όμως εξουδετερώνεται από την αύξηση της ζήτησης και του όγκου των μεταφορών, όσον αφορά την τεχνολογία των οχημάτων και των καυσίμων, χάρη στη νομοθεσία και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ. Τέλος, καταβάλλονται προσπάθειες για τη βελτίωση της διαχείρισης του αστικού περιβάλλοντος και της χρήσης της γης, συγκεκριμένα με το πρόγραμμα “Urban II” των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ και το πρόγραμμα-πλαίσιο για την Έρευνα. Η Επιτροπή μελετά επίσης μία θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον, η οποία πρόκειται να δημοσιευθεί το 2005.

Εξωτερικές πτυχές της αειφόρου ανάπτυξης

Πέρα από τις τάσεις που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη και αναφέρθηκαν προηγουμένως, η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες, μεταξύ άλλων, στους επόμενους τομείς για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα:

– Έλεγχος της Παγκοσμιοποίησης

Η παγκοσμιοποίηση αποτελεί το νέο πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να επιτευχθεί η αειφόρος ανάπτυξη. Αν και η παγκοσμιοποίηση μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κίνητρο για την αειφόρο ανάπτυξη, τα οφέλη της πολλές φορές κατανέμονται άνισα μεταξύ και εντός των χωρών, η δε ολοκλήρωσή της χωρίς την υπαγωγή της σε ρύθμιση μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την κοινωνία γενικά.

Η ΕΕ υποστηρίζει μία συνεκτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση των θεμάτων που έχουν σχέση με την παγκοσμιοποίηση στο πλαίσιο του ΠΟΕ, των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών και των οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών. Επιθυμεί επίσης να ενισχύσει τους βασικούς οργανισμούς, όπως η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας.

Οι τρέχουσες διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του ΠΟΕ και το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα έχουν ουσιαστική σημασία για την πραγματική και δίκαιη ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία. Κατά τις διαπραγματεύσεις που συνδέονται με το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα, η ΕΕ καταβάλλει, από το 2002, συνεχείς προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων της όσον αφορά την προώθηση της παγκόσμιας αειφόρου ανάπτυξης, γενικά σε πολλά θέματα των διαπραγματεύσεων. Επίσης, δεδομένου ότι πρέπει να στηριχθούν πραγματικά οι προσπάθειες των αναπτυσσόμενων χωρών να ενταχθούν στο παγκόσμιο σύστημα εμπορίου, η βοήθεια για το εμπόριο ορίστηκε ως τομέας προτεραιότητας για τη συνεργασία της ΕΕ για την ανάπτυξη και το θέμα της βοήθειας για το εμπόριο έχει ενσωματωθεί σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων σχετικά με την κατανομή των κονδυλίων.

Εξάλλου, μετά την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η ΕΕ έλαβε επίσης σημαντικά μέτρα για την ανάληψη υποστηρικτικής δράσης όσον αφορά την πολιτική στον τομέα του εμπορίου εκτός του πεδίου εφαρμογής του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα, μεταξύ άλλων, με τη συνέχιση των προσπαθειών της να περιλάβει ένα ουσιαστικό στοιχείο για την αειφόρο ανάπτυξη σε όλες τις τρέχουσες ή μελλοντικές διμερείς ή περιφερειακές διαπραγματεύσεις.

– Χρηστή διακυβέρνηση σε παγκόσμιο επίπεδο

Η χρηστή διακυβέρνηση και η προώθηση της δημοκρατίας αποτελούν βασικούς παράγοντες για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας. Η Δήλωση της Χιλιετίας αναφέρει ότι η δημιουργία περιβάλλοντος που οδηγεί στην ανάπτυξη και εξαλείφει τη φτώχεια εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από τη χρηστή διακυβέρνηση στο εσωτερικό κάθε χώρας, από τη χρηστή διακυβέρνηση σε διεθνές επίπεδο και από τη διαφάνεια στο χρηματοοικονομικό, νομισματικό και εμπορικό σύστημα.

Η Επιτροπή αναφέρθηκε στη δημιουργία θεσμικής ικανότητας, τη χρηστή διακυβέρνηση και το κράτος δικαίου σε ανακοίνωση για τη διακυβέρνηση και την ανάπτυξη, η οποία εξετάζει κυρίως τη δημιουργία θεσμικής ικανότητας και το διάλογο για τη διακυβέρνηση σε διάφορες εθνικές καταστάσεις. Επίσης καταβλήθηκαν προσπάθειες για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε όλες τις ισχύουσες συμφωνίες διεθνούς και περιφερειακής συνεργασίας και στα μέσα πολιτικής. Επίσης, η ενισχυμένη διεθνής διακυβέρνηση υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης αποτέλεσε τον επίκεντρο των προσπαθειών της ΕΕ για τη δημιουργία αποτελεσματικού πολυμερούς συστήματος.

- Χρηματοδότηση της ανάπτυξης

Για να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας, χρειάζεται χρηματοδότηση. Ωστόσο, ο στόχος των Ηνωμένων Εθνών, που προβλέπει τη χορήγηση στην επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (ΕΑΒ) του 0,7% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ), κάθε άλλο παρά έχει επιτευχθεί.

Η ΕΕ καθόρισε τη συνεισφορά της στη “Διαδικασία για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης” σε οκτώ ρητές δεσμεύσεις, τις οποίες ανέλαβε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της

Βαρκελώνης στις 14 Μαρτίου 2002. Η τελευταία έκθεση παρακολούθησης προβλέπει ότι τα επίπεδα της βοήθειας στη διευρυμένη ΕΕ (25 κράτη μέλη), συνολικά, θα υπερβούν τον ενδιάμεσο στόχο του 0,39% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) για ΕΑΒ και ότι η ΕΕ θα χορηγήσει 0,42% του ΑΕΕ της στην ΕΑΒ έως το 2006, δηλαδή 38,5 δις ευρώ σύμφωνα με τις εκτιμήσεις. Το συνολικό ποσό των πρόσθετων χορηγηθέντων πόρων κατά την περίοδο 2002–2006 ανέρχεται σε 19 δις ευρώ.

Μέρος II: Αντιμετώπιση των προκλήσεων

5. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ

Λαμβανομένων υπόψη των συνεχών προκλήσεων, η Ευρώπη δεν πρέπει απλώς να τηρήσει τη δέσμευσή της να εφαρμόσει ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα για την αειφόρο ανάπτυξη και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, αλλά και να βρει τρόπους να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα τις προκλήσεις αυτές.

5.1. Επιβεβαίωση των βασικών αρχών της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη

Η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης και η συμπληρωματικότητα μεταξύ της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη και της στρατηγικής της Λισαβόνας διευκρινίστηκαν στο προϋίμιο.

Εξάλλου, η επανεξέταση θα επιβεβαιώσει τον ιδιαίτερο **τρισδιάστατο χαρακτήρα** της αειφόρου ανάπτυξης ως ακρογωνιαίου λίθου της στρατηγικής· αυτό σημαίνει ότι ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν συνδυαστεί η οικονομική ανάπτυξη με την κοινωνική ένταξη και την προστασία του περιβάλλοντος, τόσο στην Ευρώπη όσο και στις άλλες περιοχές του πλανήτη.

Κατά την επανεξέταση θα ληφθεί επίσης υπόψη κατά δύο τρόπους **η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο**: πρώτον, εξετάζοντας τις διεθνείς πτυχές των έξι τάσεων που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη που αναφέρονται στη στρατηγική· δεύτερον, με την ενσωμάτωση σ' αυτή των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ οι οποίες συμβάλλουν στην παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη. Κατ' αυτό τον τρόπο, η ΕΕ θα επιβεβαιώσει εκ νέου και θα ενισχύσει τη δέσμευσή της να αναλάβει πρωτεύοντα ρόλο κατά την εφαρμογή του προγράμματος για την αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο.

5.2. Εκ νέου επιβεβαίωση της νέας προσέγγισης για τη χάραξη και τη συνοχή των πολιτικών

Η επανεξέταση θα ενισχύσει τη **‘νέα προσέγγιση στη χάραξη των πολιτικών’** ως το κύριο μέσο για να επικεντρωθεί η χάραξη των πολιτικών της ΕΕ στην αειφόρο ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, η μελλοντική στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη της ΕΕ θα δώσει νέα ώθηση στα διάφορα στοιχεία του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου, και συγκεκριμένα όσον αφορά την αξιολόγηση των επιπτώσεων, τις διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και την απλούστευση του ρυθμιστικού πλαισίου.

Αυτό σημαίνει ότι η χάραξη βιώσιμων και χαμηλού κόστους πολιτικών θα συνεχίσει να προωθείται με τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς και με την αποτελεσματικότερη εφαρμογή ενός **ισόρροπου μηχανισμού αξιολόγησης των επιπτώσεων** όσον αφορά τις νέες πολιτικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής σε εσωτερικό και εξωτερικό επίπεδο. Επίσης θα συνεχίσουν να εκπονούνται μελέτες εκτίμησης των επιπτώσεων των μεγάλων εμπορικών συμφωνιών στην αειφορία. Αν και ο μηχανισμός βελτιώθηκε πρόσφατα με βάση τα πρώτα

διδάγματα που προέκυψαν²¹, θα συνεχίσουν να εξετάζονται οι δυνατότητες για περαιτέρω βελτίωση της μεθόδου, ιδίως όσον αφορά τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές της αειφόρου ανάπτυξης. Ως προς αυτό, η Επιτροπή προτίθεται επίσης να βελτιώσει τις διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξάλλου, ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί επίσης στην εφαρμογή της διοργανικής συμφωνίας που έχει συναφθεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο²² (όσον αφορά, για παράδειγμα, το ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρέπει να εφαρμόζουν τις ίδιες αρχές και τα ίδια κριτήρια για την αξιολόγηση των επιπτώσεων, όταν πρόκειται για ουσιαστικές τροποποιήσεις των προτάσεων της Επιτροπής).

Η νέα προσέγγιση περιλαμβάνει επίσης την **ανοικτή μέθοδο συντονισμού**, ιδιαίτερα στους τομείς της κοινωνικής ένταξης, της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και της κοινωνικής προστασίας, όταν η μέθοδος αυτή είναι αποφασιστική για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Στο πλαίσιο της νέας προσέγγισης για τη χάραξη των πολιτικών, η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί τη χρησιμοποίηση **μέσων που βασίζονται στην αγορά**, ώστε να φαίνεται το πραγματικό κόστος της χρησιμοποίησης των πόρων και ο περιβαλλοντικός της αντίκτυπος στην κοινωνία. Για παράδειγμα, τα κράτη μέλη θα κληθούν να εξετάσουν πώς θα μπορούσαν να μεταθέσουν τη φορολογία που βαρύνει την εργασία στις πηγές υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Η επανεξέταση θα τονίσει επίσης τη σημασία των επενδύσεων στις **επιστήμες και στην τεχνολογία** για την αειφόρο ανάπτυξη. Το πρόγραμμα έρευνας της ΕΕ, η πολιτική εισαγωγής καινοτομιών της Επιτροπής, καθώς και οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν μέσα που θα μπορούσαν να προωθήσουν τις οικολογικές καινοτομίες. Επίσης θα ενθαρρύνονται οι ανταλλαγές πληροφοριών με τους εξωτερικούς εταίρους στους τομείς της έρευνας, των επιστημών και της τεχνολογίας αειφόρου ανάπτυξης.

5.3. Συνέχιση της υπογράμμισης των βασικών τάσεων που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη και πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση των σχέσεων μεταξύ τους

Η επανεξέταση της στρατηγικής θα συνεχίσει να εστιάζεται στις **κύριες τάσεις που απειλούν την αειφόρο ανάπτυξη**. Πολλές από αυτές τις τάσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με συνεχή μέτρα επί μακρό χρονικό διάστημα και θα απαιτήσουν μείζονες διαρθρωτικές αλλαγές όσον αφορά τη λειτουργία των κοινωνιών και των οικονομιών μας. Ωστόσο, αυτό δεν πρέπει να αποτελέσει βραχυπρόθεσμα δικαιολογία για αδράνεια.

Επομένως, η επανεξέταση της στρατηγικής θα περιλάβει **εμπεριστατωμένη εκτίμηση των τάσεων που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη και τις οποίες αφορά η παρούσα στρατηγική**, ούτως ώστε να καθοριστούν οι στόχοι και τα απαραίτητα μέτρα για τα προσεχή έτη. Οι τομείς προτεραιότητας που καθορίστηκαν το 2001 πρέπει επίσης να συμφωνούν με τις διεθνείς δεσμεύσεις που ανέλαβε η ΕΕ στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη, τη Διεθνή Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρηματοδότηση της Ανάπτυξης, καθώς και τη Δήλωση των Ηνωμένων Εθνών για τη Χιλιετία, και τις άλλες σχετικές πολυμερείς συμφωνίες και δεσμεύσεις που ανέλαβε η ΕΕ. Εξάλλου, οι τομείς αυτοί θα προσαρμοσθούν με βάση τα νέα δεδομένα, ώστε να ληφθεί υπόψη η προσχώρηση των δέκα νέων κρατών μελών στην ΕΕ, καθώς και η προοπτική νέας διεύρυνσης στο άμεσο

²¹ Έγγρ. αναφ.: Εκτίμηση των Επιπτώσεων: Για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας και της αειφόρου ανάπτυξης, SEC(2004) 1377 της 21.10.2004.

²² Διοργανική συμφωνία «Για τη βελτίωση της νομοθεσίας», ΕΕ C 321 της 31.12.2003, σ. 1.

μέλλον, που θα σημαίνει νέες προκλήσεις για την ικανότητα της Ένωσης να αντιμετωπίσει τις τάσεις που είναι αντίθετες προς την αιεφόρο ανάπτυξη. Σ' αυτό το πλαίσιο, κατά την επανεξέταση της στρατηγικής θα προστεθεί ενδεχομένως ένας περιορισμένος αριθμός νέων τάσεων ή τάσεων που δεν είχαν μέχρι τώρα ληφθεί υπόψη, καθώς και οι οικονομικά αντίθετες προς την αιεφόρο ανάπτυξη τάσεις.

Τέλος, κατά την επανεξέταση θα δοθεί μεγαλύτερη προσοχή **στην αμοιβαία σχέση που υπάρχει μεταξύ των τάσεων που επελέγησαν και οι οποίες είναι αντίθετες προς την αιεφόρο ανάπτυξη**. Θα καταβληθεί προσπάθεια να υπάρχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερες θετικές συνέργειες και να περιοριστούν οι συμβιβασμοί. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να μειωθούν συγχρόνως οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και η κυκλοφοριακή συμφόρηση, εάν ένα μέρος των οδικών μεταφορών αντικατασταθούν από σιδηροδρομικές (δημιουργία κατάστασης επωφελούς για όλους). Άλλο σχετικό παράδειγμα αποτελεί ο τρόπος με τον οποίο οι επενδύσεις σε ουσιαστικές τεχνολογικές αλλαγές θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα και συγχρόνως να βελτιώσουν την ποιότητα του περιβάλλοντος και την κοινωνική συνοχή.

5.4. Καθορισμός των στόχων και των ορόσημων

Η προσέγγιση που είχε υιοθετηθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής του 2001 αφορούσε τον καθορισμό μεσοπρόθεσμων βασικών στόχων σχετικά με κάθε τάση που είναι αντίθετη προς την αιεφόρο ανάπτυξη και την πρόβλεψη ορισμένων μέτρων για την αντιμετώπιση αυτών των τάσεων. Η επανεξέταση της στρατηγικής θα επιβεβαιώσει ότι είναι απαραίτητο να αποφασηθούν οι στόχοι και οι σχετικές προθεσμίες, ώστε να επικεντρωθεί η δράση στους τομείς προτεραιότητας και να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση της προόδου.

Αν και οι τάσεις αντιπροσωπεύουν μακροπρόθεσμα προβλήματα που θα απαιτήσουν μακροπρόθεσμες λύσεις, ο μόνος τρόπος να διασφαλιστεί ότι η κοινωνία κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση είναι να τεθούν ενδιάμεσοι σαφείς στόχοι και να αξιολογείται η πρόοδος. Συνεπώς, ο καθορισμός μακροπρόθεσμων στόχων δεν πρέπει να εκληφθεί ως αναβολή της δράσης.

Η αναθεωρημένη στρατηγική θα περιλαμβάνει ως εκ τούτου νέους στόχους προτεραιότητας για καθεμία από τις τάσεις που είναι αντίθετες προς την αιεφόρο ανάπτυξη και θα καθορίσει τα ενδιάμεσα ορόσημα που θα επιτρέψουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση να παρακολουθεί την πρόοδο που σημειώνεται. Οι επιχειρησιακοί στόχοι και τα σχέδια δράσης θα καθοριστούν στο πλαίσιο των εσωτερικών και εξωτερικών σχετικών τομεακών πολιτικών, οι οποίες θα αποτελούν επίσης τα κύρια μέσα για την εφαρμογή και την παρακολούθηση των πολιτικών πρωτοβουλιών, καθώς και των διεθνών δεσμεύσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο της Δήλωσης της Χιλιετίας και των συνόδων κορυφής της Βαρκελώνης και του Μοντερεί.

5.5. Διασφάλιση πραγματικής παρακολούθησης

Η απόφαση του Γκέτεμποργκ να διασφαλιστεί η ετήσια παρακολούθηση της στρατηγικής στα εαρινά Ευρωπαϊκά Συμβούλια δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες. Στο πλαίσιο της επανεξέτασης θα δημιουργηθεί ενισχυμένο σύστημα αναφοράς, σκοπός του οποίου θα είναι η έκθεση της προόδου που θα έχει σημειωθεί βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα σε σχέση με τους στόχους της στρατηγικής, και το οποίο θα συνδυάσει και θα απλουστεύσει όσο το δυνατόν περισσότερο τις σημερινές εκθέσεις για τα θέματα αιεφόρου ανάπτυξης. Οι θεσμικές αρμοδιότητες (ιδιαίτερα ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου) στη διαδικασία παρακολούθησης θα αποφασηθούν επίσης.

Η παρακολούθηση θα γίνεται κυρίως με βάση τους δείκτες αιεφόρου ανάπτυξης που θα δημιουργήσει η Επιτροπή. Οι δείκτες αυτοί θα βασίζονται, μεταξύ άλλων, στους διάφορους δείκτες που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο των διαδικασιών των τομεακών πολιτικών, καθώς και στο σύνολο των διαρθρωτικών δεικτών που συνθέτουν τους εν λόγω δείκτες και που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της προόδου που έχει σημειωθεί για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος μεταρρυθμίσεων της Λισαβόνας. Θα καταβληθούν επίσης μεγαλύτερες προσπάθειες για την ανάπτυξη νέων προτύπων, την κατάρτιση προβλέψεων, καθώς και για τη συγκέντρωση επιστημονικών στοιχείων που βοηθούν στην αποτελεσματική παρακολούθηση.

5.6. Μεγαλύτερη συμμετοχή και βελτίωση της συνεργασίας στους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σε όλα τα επίπεδα

Πρέπει να συνεχιστούν οι ενέργειες για την ευαισθητοποίηση, την κινητοποίηση και τη συμμετοχή των βασικών παραγόντων σε όλα τα επίπεδα. Πρέπει να καταστεί σαφές ποιος είναι υπεύθυνος για μία ενέργεια σε δεδομένη χρονική στιγμή και ποιος θα αναλάβει το κόστος. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα εξετάσει πώς θα δημιουργήσει αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις με τη βιομηχανία, τα συνδικάτα, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και τις οργανώσεις καταναλωτών, κυρίως για να συζητά με ποίους τρόπους θα συμβάλει στη συγκράτηση των τάσεων που είναι αντίθετες προς την αιεφόρο ανάπτυξη και οι οποίες εντοπίστηκαν στο πλαίσιο της επανεξέτασης.

Στο πλαίσιο της προώθησης της αιεφόρου ανάπτυξης, θα καταβληθούν προσπάθειες να βελτιωθεί η συνεκτικότητα μεταξύ των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών και των παγκόσμιων, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών πρωτοβουλιών. Μεταξύ των πιθανών ενεργειών θα είναι ο καθορισμός κοινών προτεραιοτήτων για κάθε στόχο προτεραιότητας, η έναρξη διαδικασίας αμοιβαίας μάθησης με τα κράτη μέλη και/ή τις περιφέρειες, και η δημιουργία μηχανισμών για τη μόνιμη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις καλύτερες πρακτικές.

Η Ένωση θα πρέπει επίσης να εντείνει τις προσπάθειές της για να ενθαρρύνει τη συνέχιση των ενεργειών σε άλλα μέρη του πλανήτη, τόσο σε βιομηχανικές χώρες και χώρες με μεταβατικό καθεστώς, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να αναπτύξει το διάλογο σχετικά με τους στόχους της αιεφόρου ανάπτυξης με τους εταίρους που βρίσκονται εκτός της ΕΕ, και ιδίως με τις διοικήσεις και την κοινωνία των πολιτών των τρίτων χωρών, καθώς και με τους διεθνείς οργανισμούς και τις ΜΚΟ που ασχολούνται κυρίως με παγκόσμια προβλήματα.

6. ΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΑΔΙΑ

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη, τις περιφερειακές αρχές και όλους τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τις προτεινόμενες κατευθύνσεις για τη στρατηγική. Το φόρουμ των ενδιαφερόμενων μερών που θα οργανώσει η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στις 14 και 15 Απριλίου 2005, θα αποτελέσει μία πρώτη ευκαιρία να συζητηθούν αυτές οι προτάσεις. Η Επιτροπή θα υποβάλει εν συνεχεία, εντός του έτους, πρόταση αναθεωρημένης στρατηγικής για την αιεφόρο ανάπτυξη της Ένωσης.